

Helena Virtanen

SEITSEMÄSLUOKKALAISTEN SEKSUAALITIETÄMYS JA
SEKSUAALIKASVATUS

Hoitotyön koulutusohjelma
Terveystyön suuntautumisvaihtoehto
2009

SEITSEMÄSLUOKKALAISTEN SEKSUAALITIETÄMYS JA SEKSUAALIKASVATUS

Virtanen, Helena
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Hoitotyön koulutusohjelma
Terveydenhoitotyön suuntautumisvaihtoehto
Toukokuu 2009
Lahtinen, Elina
YKL: 59,35
Sivumäärä: 39

Asiasanat: seksuaalikasvatus, nuoret, kouluterveydenhuolto

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Uudenkaupungin peruskoulujen seitsemäsluokkalaisten oppilaiden seksuaaliterveystietoja ja heidän kokemuksiaan saamastaan seksuaalikasvatuksesta. Tutkimuksen tavoitteena oli antaa ajankoh- taista tietoa kouluterveydenhoitajille ja koulun henkilökunnalle seksuaalikasva- tuksen mahdollista kehittämistä varten.

Tutkimus oli luonteeltaan kvantitatiivinen ja tutkimusaineisto kerättiin tätä tutki- musta varten laaditulla kyselylomakkeella. Kyselylomake sisälsi sekä monivalin- takysymyksiä että avoimia kysymyksiä. Kyselyyn vastasivat Uudenkaupungin yläkoulujen seitsemäsluokkalaisten (N=173). Aineisto kerättiin syys-lokakuussa 2008 Viikaisten koulussa ja Kalannin koulussa. Kyselyyn vastasi 162 nuorta, jol- loin vastausprosentiksi muodostui 94. Tulokset analysoitiin tilastollisia menetel- miä apuna käyttäen. Avoimet kysymykset analysoitiin laadullisin menetelmin eli sisällönanalyysillä. Tulokset esitettiin prosentteina ja frekvensseinä. Tuloksia ha- vainnollistamaan käytettiin taulukoita ja kuvioita.

Nuoret tiesivät melko hyvin seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Suurin osa vas- taajista osasi vastata oikein tietokyselyn väittämiin. Eniten hajontaa aiheutti sek- suaalisuuden alkamisajankohta, vain vajaa puolet oppilaista tiesi, että seksuaali- suus alkaa kehittyä heti syntymän jälkeen. Nuoret olivat saaneet tietoa seksuaali- suuteen liittyvistä asioista pääasiassa jonkin verran tai paljon. Toisaalta nuoret halusivat saada tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista vain vähän tai jonkin verran. Eniten tietoa haluttiin saada hygienian hoidosta, seurustelusta ja ystävyys- destä. Vastaajista lähes puolet ei halunnut saada minkäänlaista tietoa homoseksua- alisuudesta.

Eniten nuoret olivat saaneet tietoa internetistä ja kavereilta. Yli puolet nuorista ei ollut saanut lainkaan tai vain vähän tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista opettajalta. Noin puolet vastaajista ei halunnut lainkaan tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista omilta vanhemmiltaan. Suosituin nuorten toivoma lähde seksua- alisuuteen liittyvissä asioissa oli internet ja kaverit.

SEXUAL KNOWLEDGE AND SEXUAL EDUCATION OF THE SEVENTH GRADE STUDENTS

Virtanen, Helena

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Nursing Care

May 2009

Lahtinen, Elina

PLC: 59,35

Number of Pages: 39

Key Words: sexual education, pupils, school health care

The purpose of this thesis was to find out what kind of knowledge of sexual health the seventh grade students of Uusikaupunki Comprehensive School have and what are their experiences of sexual education provided by their school. The aim of this thesis was to gather up-to-date information for the school nurses and the staff of the school in order to improve sexual education.

The thesis was carried out by using quantitative methods. The information was collected by a questionnaire which was drawn up for this thesis. The questionnaire included both multiple choice questions and open questions. Seventh grade students of comprehensive schools in Uusikaupunki (N=173) answered the questionnaire. The information was collected between September and October 2008 in Kalanti Comprehensive School and in Viikainen Comprehensive School. 162 pupils answered the questionnaire, so the response rate was 94%. The data were analyzed statistically. The open questions were analyzed with qualitative methods or with content analysis. The results were presented with percentages and frequencies. Charts and diagrams were used to clarify the results.

The pupils had quite good knowledge of things associated with sexuality. Most of the participants knew the right answers for the questions. The question about starting time of sexuality caused most dispersion because only less than a half of the participants knew that sexuality begins to develop right after the birth. Pupils had received either only a little or a lot of information concerning sexuality. On the other hand the respondents also wished to get only a little or some information on things associated with sexuality. Primarily, participants wanted to get information of hygienic care, dating and friendship. Almost half of the participants did not want to get any information on homosexuality.

Pupils had received information mostly from the Internet or friends. Over half of the participants had received no information at all or only some information about sexuality from their teacher. Roughly half of the participants did not want any information on sexuality from their parents. Most of the respondents wanted to get information on sexuality from the Internet and their friends

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
1 JOHDANTO	5
2 NUORTEN SEKSUAALIKASVATUS	6
2.1 Seksuaalikasvatuksen sisältö.....	6
2.1.1 Nuoren seksuaalinen kehitys murrosiässä.....	8
2.1.2 Seksuaaliterveys	13
2.2 Seksuaalikasvatuksen toteutus	14
3 TUTKIMUSONGELMAT.....	16
4 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTUS	17
4.1 Tutkimusmenetelmän valinta ja kyselylomakkeen laadinta	17
4.2 Aineiston keruu	19
4.3 Aineiston analyysi	19
5 TUTKIMUSTULOKSET	21
5.1 Kohdejoukon kuvaus.....	21
5.2 Nuorten seksuaalitietämys	23
5.3 Nuorten kokemukset seksuaalikasvatuksen sisällöstä	24
5.4 Nuorten kokemukset seksuaalikasvatuksen toteutuksesta	26
6 POHDINTA	28
6.1 Tulosten tarkastelu	28
6.2 Tutkimuksen luotettavuus	31
6.3 Tutkimuksen eettisyys.....	34
6.4 Jatkotutkimusaiheet.....	35
LÄHTEET	36
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Murrosikä alkaa näkyä tytöillä jo 8 – 10 -vuotiaana, jolloin rinnat aristavat ja valkovuotoa alkaa esiintyä. Pojilla kivekset alkavat kasvaa 9 – 11 -vuotiaana. (Cacciatore 2007, 158.) Tässä vaiheessa nuoren seksuaalisuus ei ole aikuisten seksuaalisuutta, johon kuuluu parisuhde ja lisääntyminen, vaan nuorelle se on itseensä tutustumista, ihmettelyä ja uteliaisuutta. Olo on keskeneräinen ja kehonkuva muuttuu jatkuvasti. Hitaasti olo rohkaistuu ja syntyy halu kokea seksuaalisia kokemuksia. (Cacciatore 2006, 205.)

Vuonna 2007 Stakes teki kouluterveyskyselyn Länsi-Suomen ja Oulun lääneissä sekä Ahvenanmaalla. Kyselyyn vastasi 73 700 oppilasta 206 kunnasta. Vastanneet olivat peruskoulun 8. ja 9. luokkalaisia sekä lukion 1. ja 2. luokkalaisia. (Stakes 2007a.) Varsinais-Suomessa kyselyyn vastasi yhteensä 9237 peruskoulun 8. ja 9. luokkalaista. Kyselyn mukaan jopa viidesosalla oli huonot tiedot seksuaaliterveydestä. Tulos oli sama koko Länsi-Suomen läänin 8. ja 9. luokkalaisilla (n= 38 489). Varsinaissuomalaisen nuorten seksuaalitietämys on parantunut kuitenkin verrattaessa vuoteen 1999, jolloin 29 prosentilla vastanneista (n= 8142) oli huono tietämys seksuaaliterveydestä. (Markkula, Luopa, Jokela, Sinkkonen & Pietikäinen 2007, 3, 16.)

Stakesin tilaston mukaan vuonna 2007 tehtiin 10 533 raskaudenkeskeytystä. Laskua oli noin 1,5 % vuodesta 2006, jolloin keskeytyksiä tehtiin 10 655. Huolestuttavinta on, että alle 20-vuotiaista raskaudenkeskeytykseen tulleista nuorista 45 prosenttia ei ollut käyttänyt mitään ehkäisymenetelmää raskaaksi tullessaan tai menetelmä ei ollut tiedossa. Raskaudenkeskeytyksistä 554 perusteltiin sillä, että raskaana oleva oli alle 17-vuotias. (Stakes 2007b.)

Vuonna 2007 ilmoitettiin 13 973 klamydiatapausta (Kansanterveyslaitos 2007). Tämä oli lähes 1 000 enemmän kuin vuonna 2005, jolloin ilmoitettiin 12 721 tapausta (Kansanterveyslaitos 2006). Vuonna 2007 tartunnan saaneista 59 % oli nai-

sia. Alle 20-vuotiaiden ikäryhmässä naisilla todettiin 2 652 tartuntatapausta, kun samanikäisillä miehillä tartuntoja oli vain 772. (Kansanterveyslaitos 2007.)

Stakesin ja Kansanterveyslaitoksen tilastot nuorten seksuaalitetämyksestä ja seksuaalikäyttäytymisestä ovat jokseenkin huolestuttavia. Tämä Uudessakaupungissa sijaitsevien Viikaisten koulun ja Kalannin koulun kanssa yhteistyössä toteutettu tutkimus tehdäänkin, jotta voitaisiin ajoissa huomioida, jos nuorten seksuaaliteidoissa on vakavia puutteita. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa Uudenkaupungin peruskoulujen seitsemäsluokkalaisten oppilaiden seksuaaliterveys-tietoja ja heidän kokemuksiaan saamastaan seksuaalikasvatuksesta. Tutkimuksen tavoitteena on antaa ajankohtaista tietoa kouluterveydenhoitajille ja koulun henkilökunnalle mahdollista seksuaalikasvatuksen kehittämistä varten.

2 NUORTEN SEKSUAALIKASVATUS

Seksuaalikasvatus antaa ihmiselle välineet, joilla hän voi arvioida omaa seksuaalista kehitystään, ja se antaa valmiudet tehdä itse vastuullisia päätöksiä (Korteniemi-Poikela & Cacciatore 1999, 36). Seksuaalikasvatus antaa nuorelle tietoa seksuaalisuudesta ja seksistä, kuitenkin nuoren maailmankuva ja kehitys huomioiden. Vaikeuksia tuottaa nuorten liian aikaisin saama tieto aikuisten seksuaalisuudesta, koska silloin nuoren tiedon halu ei lähde nuoren omasta kehityksen etenemisestä. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 11.) Seksuaalikasvatuksen tavoitteena onkin hyvän seksuaaliterveyden saavuttaminen, riittävät tiedot seksuaalisuudesta ja seksistä, seksuaalisuuden kokeminen myönteisenä asiana sekä kesken-eräisten ja ratkaisemattomien ongelmien uudelleen käsitteleminen (Bildjuschkin & Ruutilahti 2008, 33).

2.1 Seksuaalikasvatuksen sisältö

Jokaisella koululla tulee olla oma opetussuunnitelma, joka sisältää seksuaalikasvatuksen. Hyvässä seksuaalikasvatusohjelmassa on selkeät oppimistavoitteet, jot-

ka varmistavat opetuksen toteuttamisen ja seksuaalikasvatuksen laadun. Opetussuunnitelmaan vaikuttavat opetuksen painopisteet ja lähtökohdat. (Bildjuschkin & Malmbrg 2000, 47.)

Peruskoulussa opetetaan terveystietoa kaikilla luokka-asteilla. Vuosiluokilla 1 – 4 terveystieto on osa ympäristö – ja luonnontietoa. Vuosiluokilla 5 – 6 terveystieto kuuluu biologian, maantiedon, fysiikan ja kemian opintoihin. Vuosiluokilla 7 – 9 terveystieto on oma oppiaineensa. (Opetushallitus 2004, 200; Uudenkaupungin kaupunki 2004, 107.)

Opetussuunnitelma antaa reunaehdot, jotka ovat hyvää osaamista. Peruskoulun 6. luokan päättyessä oppilaan tulee osata kuvailla perusasioita ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista. Oppilas osaa seurata omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä muutoksia, tietää erilaisia murrosikään ja seksuaaliseen kehitykseen liittyviä muutoksia tyttöillä ja pojilla sekä osaa antaa esimerkkejä niiden yksilöllisistä ilmeneemisistä. Oppilas osaa kertoa esimerkein, miten tunteiden ilmaisua voidaan säädellä ja miten ihmisten tunneilmaisu eroaa toisista, sekä osaa tarkastella asioita myös muiden ihmisten näkökulmasta. Lisäksi oppilas tietää ikäkauteensa liittyvät oikeutensa ja vastuunsa. (Opetushallitus 2004, 178; Uudenkaupungin kaupunki 2004, 89.)

Väestöliiton tutkimus Koulun seksuaalikasvatus 2000-luvun Suomessa oli kaksiosainen tutkimus. Tutkimukseen kuului kysely, johon osallistui terveystiedonopettajia yli 500 koulusta, sekä seksuaalitetokilpailu, johon otti osaa yli 33 000 peruskoulun 8. luokan oppilasta. Tutkimuksessa selvisi odotetusti, että seksuaaliopetuksen panostetulla tuntimäärällä ja tiedon sisällöllä oli positiivinen vaikutus nuorten seksuaalitetämykseen. Oppilaat vastasivat keväällä 2006 tietokilpailuun, jonka vastauksia verrattiin vuonna 2000 tehdyn tutkimuksen tuloksiin. Tyttöjen seksuaalitetot olivat parempia kuin poikien, mutta poikien tiedot olivat kuitenkin parantuneet kuusi prosenttia vuodesta 2000. Tämä selittyy tyttöjen huomattavasti paremmalla lähtötasolla. Huomioitavaa oli varsinkin tutkimustulos, jonka mukaan seksuaalinen kokeneisuus ei taannut parempia tietoja seksuaalisuudesta, vaan päinvastoin etenkin kokeneilla pojilla tiedot olivat heikot. Kansainväliset tutki-

mukset vahvistavatkin, että nuoren huonot tiedot johtavat yleensä seksuaaliseen riskikäyttäytymiseen. (Kontula & Meriläinen 2007a, 54 – 55.)

2.1.1 Nuoren seksuaalinen kehitys murrosiässä

Seksuaalisuus on ihmisen ominaisuus aina syntymästä kuolemaan asti. Se on osa jokaista ihmistä, eikä sitä voi erottaa irralliseksi osaksi. Jokainen ihminen kokee ja ilmaisee seksuaalisuuttaan eri tavoin: ajatuksilla, fantasioilla, haluilla ja käyttäytymisellä. Ihmisen seksuaalisuus kehittyy läpi koko elämän ja sen ilmeneminen ja tarkoitus muuttuvat elämäkokemuksen ja -tilanteiden mukaan. Nuoren seksuaalisuutta leimaavat hämmennys muuttuvasta kehosta ja tunteista. Siihen kuuluvat itsensä tutkiminen, toisten ihmisten tarkkaileminen ja itsensä vertaileminen muihin ihmisiin. Nuoruusiässä tapahtuu lyhyessä ajassa suuria muutoksia, ja siksi onkin tärkeää, että nuorella on aikuisen esimerkki ja tuki. (Aho, Kotiranta-Ainamo, Pelander & Rinkinen 2008, 17 – 18.) Seksuaalisuus on positiivinen voimavara, joka mahdollistaa läheisyyden, hellyyden, itsearvostuksen ja nautinnon. Seksuaalisuus sinänsä ei voi olla paha tai rikollinen, vaan teko voi olla lainvastainen. (Cacciatore 2005, 150.)

Seksuaaliselle kehitykselle on ominaista, että fyysinen puoli kulkee henkisen edellä. Vanhempien tehtävänä onkin opettaa nuorta hyväksymään oma keho ja arvostamaan sitä. Moni nuori kokee itsensä omituiseksi. Tytön rinnat voivat olla erikoiset ja kuukautisten aikana ne voivat olla muhkuraiset. Poikia taas huolestuttaa peniksen koko ja malli. Nykyään media on täynnä vähäpukaisia naisia ja miehiä, joten ei ole ihmeäkään, että nuori tuntee itsensä hämmentyneeksi. (Lehtinen & Lehtinen 2007, 27.)

Fyysinen kehitys

Varhaismurrosiäksi kutsutaan aikaa puberteetti-kehityksen alusta sukukypsyyden saavuttamiseen. Oma keho muuttuu vauhdilla ja se kiinnostaa, mutta myös pelottaa. Seksuaalisuus ja siihen liittyvät asiat puhuttavat nuoria, joko isoissa ryhmissä tai kahden kesken parhaan ystävän kanssa. Pojat kokevat erektioita yllättävissä

tilanteissa, ja tämä nolottaa. Ystävyyssuhteissa on homoseksuaalisia piirteitä, kun tehdään erilaisia kokeiluja samaa sukupuolta olevien ystävien kanssa. Asia kuuluu kuitenkin nuoren normaaliin seksuaaliseen kehitykseen. (Nurmi 2005, 81.)

Sukupuolihormonit käynnistävät murrosiän ja aiheuttavat kasvun nopeutumisen, luuston kypsymisen ja kasvuruston luutumisen. Ensin nuoren paino alkaa nousta, jonka jälkeen nuori alkaa kasvaa pituutta. (Katajamäki 2005, 72.) Nykänen ja Varjo (2005) tutkivat kuudesluokkalaisten kokemuksia saamastaan seksuaali- ja päihdekasvatuksesta. Kyselytutkimuksen mukaan lähes kaikki kuudesluokkalaiset (N=43) olivat saaneet riittävästi tietoa kehityksestä murrosiässä. (Nykänen & Varjo 2005, 34.)

Tyttöjen murrosikä alkaa tavallisesti rintarauhasten kehittymisellä 9 – 13 vuoden iässä. Häpykarvoitus alkaa lisääntyä ja sen jälkeen hyvin yksilöllisesti kainalokarvoitus lisääntyy kahden vuoden kuluessa. Tytöt kasvavat nopeiten ennen kuukautisten alkua, noin 12-vuotiaana. Pituutta tulee lisää noin 0,8 cm kuukaudessa ja kasvupyrähdyksen aikana pituutta tulee vuodessa 7 – 10 cm. (Ivanoff, Risku, Kitinoja, Vuori, Palo 2006, 76 – 77.) Tyttöillä alkaa kertyä rasvakudosta raajoihin ja alavartaloon (Katajamäki 2005, 72). Kuukautisten alkamiseen vaikuttavat sekä perintö- että ympäristötekijät. Jos tytön äidillä kuukautiset ovat alkaneet nuorena, yleensä työlläkin ne alkavat keskimääräistä aikaisemmin, kun taas äidin myöhäinen kuukautisten alkamisikä viittaa tytönkin keskimääräistä myöhäisempään kuukautisten alkamiseen. (Ivanoff ym. 2006, 76 - 77.)

Mäkelän (2005) kyselytutkimuksessa selvitettiin alle 25-vuotiaiden perhesuunnitteluneuvolan asiakkaiden (N=35) tietoutta ja käsityksiä seksuaalisuudesta. Naiset olivat kokeneet murrosikänsä alkaneen 11 – 15-ikävuoden välillä. Vajaa puolet vastanneista ilmoitti murrosikänsä alkaneen 13-vuotiaana. Joka kolmannella vastaajalla oli myös kuukautiset alkaneet 13-vuoden iässä. (Mäkelä 2005, 28 – 29.)

Poikien murrosikä alkaa kivesten kasvulla keskimäärin 12-vuotiaana. Vuosi sen jälkeen, kun kivekset ovat alkaneet kasvaa, alkaa penis kasvamaan pituutta ja paksuutta sekä terska alkaa muodostua. Häpy- ja kainalokarvoitusta alkaa ilmaantua peniksen kasvun myötä. (Ivanoff ym. 2006, 77.) Parta ja vartalon muu karvoitus

alkavat kasvaa vasta myöhemmin. Pojat kokevat ensimmäisen siemensyöksynsä noin 14. ikävuoden loppupuolella. Poikien rasvakudos alkaa vähetä raajoista, mutta vartalon rasva säilyy entisenlaisena. (Katajamäki 2005, 72.) Poikien kasvupyrähdys alkaa murrosiän keskivaiheilla, jolloin pituutta tulee noin 1 cm kuukaudesta. Samoihin aikoihin alkaa äänenmurros. (Ivanoff ym. 2006, 77.) Noin 15 – 16 -vuotiaana pojan ääni muuttuu vähitellen miehen ääneksi (Aalberg & Siimes 2007, 17). Rantanen (2003) on tutkinut kuudesluokkalaisten (N= 116) seksuaalitietoja ja seksuaalikasvatusta kyselytutkimuksella. Tutkimuksessa lähes puolet kuudesluokkalaisista pojista (n=39) oli kokenut ensimmäisen siemensyöksynsä 12-vuotiaana (Rantanen 2003, 24 - 25.)

Normaaliin nuoruuteen kuuluu myös tutustuminen omaan kehoon itsetyydytyksen avulla. Pojilla on yleensä enemmän masturbaatiokokeiluja kuin tytöillä. Itsetyydytys kuuluu normaaliin nuoruuteen ja siitä tulisikin pystyä puhumaan avoimesti seksuaalikasvatuksen yhteydessä. (Kosunen 2002, 129.) Väkiparran (2001) tekemässä tutkimuksessa kartoitettiin kahdeksaluokkalaisten nuorten vanhempien (N=55) suhtautumista seksuaalikasvatukseen. Kyselytutkimuksessa ilmeni, että yli puolet vanhemmista ei ollut keskustellut lapsensa kanssa lainkaan itsetyydytyksestä ja toisaalta vanhemmat toivoivat nuorten saavan koulussa vain vähän tietoa itsetyydytyksestä. (Väkiparta 2001, 36, 39.)

Psyykinen kehitys

Murrosikään kuuluu myös psyykinen kehitys, joka tavoittelee nuoren itsenäistymistä. Saavuttaakseen itsenäisyyden tulee nuoren kehittyä kolmella osa-alueella. Nuoren tulee hyväksyä kehonsa muutokset, luoda uusi ruumiinkuva ja jäsenellä oma seksuaalinen identiteettinsä. Nuori joutuu myös irrottautumaan vanhemmistaan ja luomaan uudenlaiset suhteet perheensä jäseniin. Lopuksi nuoren tulee löytää oma identiteettinsä ja selvittää suhdettaan omaan itseensä ja ympäröivään maailmaan. (Ivanoff ym. 2006, 78.) Varhaisnuoruudessa mieli muuttuu hyvinkin nopeaan. Se on kuitenkin aivan normaalia. Nuoren on vaikea ymmärtää omia tunteitaan, kuten levottomuutta ja ärtyneisyyttä. (Aalberg & Siimes 2007, 69.)

Murrosiässä nuori alkaa tarkkailla ulkonäköään eikä kestä minkäänlaista häneen itseensä liittyvää arvostelua (Katajamäki 2005, 73). Nuoressa tapahtuneet fyysiset muutokset hämmentävät, koska keho tuntuu vieraalta ja sitä on vaikea hallita. Tytöille on hävettävää olla se, kenellä fyysiset muutokset näkyvät ensimmäisenä. Pojilla taas myöhäinen kehittyminen on vaikeaa. (Ivanoff ym. 2006, 78.) Nuoren sukupuolisuuden kehittyessä aletaan korostaa omaa sukupuolta käyttäytymisessä ja pukeutumisessa, ollaan naisellisia ja miehekkäitä (Katajamäki 2005, 73). Mäkelän (2005, 32) tutkimuksessa selvisi, että yli puolet alle 25-vuotiaista nuorista ujostelee yleensä omaa alastomuuttaan.

Varsinaisessa murrosiässä keho alkaa tuntua omalta. Seksuaalisuus alkaa kehittyä ja nuori joutuu käsittelemään lapsuudenaikaisia käsityksiä ja pelkoja seksuaalisuudesta, jotta saavuttaisi naisen tai miehen aseman. Tässä vaiheessa seksuaalisuus on kokeilevaa ja itsekeskeistä. Seurustelusuhteita syntyy, mutta ne jäävät yleensä lyhytaikaisiksi. (Nurmi 2005, 81 – 82.)

Laineen ja Uusitalon (2003) tutkimuksessa selvitettiin perhesuunnitteluneuvolan (N=75) asiakkaiden saamaa seksuaalikasvatusta. Kyselytutkimuksen mukaan vastaajat halusivat saada tietoa seurustelusta sekä tunteista ja niiden kanssa elämisestä. Eniten ystäviltä ja omalta äidiltä. Toisaalta hellyydestä ja vastuun jakamisesta haluttiin keskustella ystävien kanssa tai molempien vanhempien kanssa yhdessä. (Laine & Uusitalo 2003, 34.)

Leppäsen (2005) tekemässä tutkimuksessa selvitettiin kuudesluokkalaisten käsityksiä murrosiästä. Tutkimusmenetelminä käytettiin käsitekarttatekniikkaa ja ainekirjoitusta. Aineissa ilmeni, että nuoret (N=40) mielsivät murrosikäisen ärttyisäksi ja helposti suuttuvaksi. Toisaalta murrosikäisen koettiin ajattelevan enemmän asioita itsenäisesti ja mielialojen muuttuvan nopeasti. (Leppänen 2005, 51 – 52.)

Sosiaalinen kehitys

Murrosikäisen nuoren suhde vanhempiinsa on ailahteleva. Välillä hän haluaisi itsenäistyä vanhemmistaan ja tulla kohdelluksi aikuisena. Toisaalta hän haluaisi

vielä palata lapsuuden turvaan ja selkeisiin rajoihin. Nuori hakee oman kaveripiirin, jonka avulla korostaa irrottautumista vanhemmista. Usein nuorella on erityinen ystävä, joka on samaa sukupuolta. Ystävän kanssa pohditaan murrosiän kasvua ja kehitystä. Murrosiässä kiinnostus koulunkäyntiin usein laskee, kaverit ja harrastukset kiinnostavat enemmän. Nuori kokee myös seurustelusuhteita ja saa rakkautta muiltakin kuin vain perheenjäseniltään, mikä tukee nuoren itsenäisyyttä. (Ivanoff ym. 2006, 78 – 79.) Nuoren ikätoverit ovat tärkeitä nuoren persoonallisuuden kehittymisen kannalta. Seurustelusuhteet vahvistavat nuoren minuutta, hän kokee itsensä hyväksytyksi ja samalla oma seksuaalinen identiteetti vahvistuu. (Aalberg & Siimes 2007, 70.) Nykäsen ja Varjon (2005, 34) tutkimuksessa selvisi, että kuudesluokkalaisista nuorista (N=43) yli puolet koki saaneensa tarpeeksi tietoa seurustelusta, mutta seurustelun loppumisesta vain joka kolmas oli saanut riittävät tiedot.

Myöhäismurrosiässä nuori on jo irtaantunut vanhemmistaan ja pystyy heidän kanssaan tasa-arvoiseen kanssakäymiseen. Nuoren itsekeskeisyys vähenee ja empaattisuus lisääntyy, jolloin seurustelusuhteistakin tulee kestävämpiä. Seurustelu pohjautuu entistä enemmän vastavuoroisuuteen, antamiseen ja ottamiseen. (Nurmi 2005, 82.)

Vuonna 2008 tehtiin valtakunnallinen nuorisobarometri, jossa selvitettiin 15 – 29 -vuotiaiden nuorten (N=1933) arvojen ja asenteiden muutoksia. Tutkimuksen mukaan 82 % nuorista piti erittäin tärkeänä yhteisen ajan viettämistä perheen ja läheisten kanssa. Myös ystävät ja kaverit olivat nuorille tärkeitä, 78 % vastanneista piti erittäin tärkeänä ystävien ja kavereiden kanssa vietettyä aikaa. (Myllyniemi 2008, 106.) Samassa tutkimuksessa selvisi, että 48 % nuorista koki kuuluvansa erittäin kiinteästi ystäväpiiriin, eli ystävät olivat hyvin tärkeitä (Myllyniemi 2008, 104).

Leppäsen (2005) tutkimuksessa kuudesluokkalaiset kokivat, että murrosiässä perheeseen suhtautuminen voi olla vaikeaa, mutta toisaalta perheen kanssa oleilu oli tärkeää. Myös kaverit mainittiin usein tärkeiksi ja niiden määrä lisääntyy murrosiässä, mutta toisaalta joskus yksinäisyyskin koettiin tarpeelliseksi. Lisäksi toinen

sukupuoli alkoi kiinnostaa murrosiässä, tyttöjä poikia enemmän. (Leppänen 2005, 54 – 58.)

Löppösen (2006) opinnäytetyössä selvitettiin yhdeksäsluokkalaisten nuorten saamaa ja toivomaa seksuaalikasvatusta. Kyselytutkimuksessa ilmeni, että koulussa oli puhuttu nuorille (N=111) seurustelusta ja rakkaudesta. Koulussa ei oltu juuri-kaan puhuttu seurustelun loppumisesta, erotiikasta ja seksuaalisista vähemmistöistä. Moni nuori toivoikin, että koulun seksuaalikasvatuksessa painotettaisiin enemmän seksuaalisuuden sosiaalista osa-aluetta. (Löppönen 2006, 2.)

2.1.2 Seksuaaliterveys

Maailman terveysäitiö WHO on määritellyt seksuaaliterveyden seksuaalisuuteen liittyvänä fyysisen, emotionaalisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tilana, jossa ei ole kyse vain sairauden, toimintahäiriön tai raihnaisuuden puuttumisesta. Hyvä seksuaaliterveys saavutetaan ja ylläpidetään, kun kunnioitetaan kaikkien ihmisten seksuaalisia oikeuksia sekä suojellaan ja toteutetaan niitä. (Aho ym. 2008, 34.) Suuri uhka nuorten psyykkiselle hyvinvoinnille on kaupallisen seksin yleistyminen ja aiempaa näkyvämpi osuus kaikissa tiedotusvälineissä. Nämä muokkaavat nuoren käsitystä seksuaalisuudesta ja voivat luoda turhia seksuaalisuuteen liittyviä paineita molemmille sukupuolille. (Kosunen 2000, 279.)

Nuoren seksuaaliterveyden edellytyksenä on, että nuori suhtautuu itseensä terveesti ja kunnioittavasti, mutta myös toisten ihmisten ja koko elämän kunnioittaminen ovat tärkeitä. Nuoren hyvinvoinnin avaintekijöitä ovat hyvä itsetunto ja itsensä arvostaminen. Hyvän seksuaaliterveyden saavuttaminen vaatii myös, että lapsi ja nuori saa juuri omaa ikä- ja kehitystasoaan vastaavaa tietoa seksuaalisuudesta ja seksuaaliterveydestä sekä niistä huolehtimisesta. Ongelmana onkin tiedon määrä. Nuori saa tietoa yllin kyllin lukemalla, kuuntelemalla ja katselemalla esimerkiksi mediasta, mutta hän ei välttämättä ole kehitystasoltaan vielä siinä vaiheessa, että voisi käsitellä saamaansa tietoa. (Aho ym. 2008, 34 – 35.)

Laakson (2008) haastattelututkimuksessa selvitettiin yhdeksäsluokkalaisten nuorten (N=15) käsityksiä seksuaaliterveydestä. Sekä tyttöjen että poikien määritelmät olivat melko vajaita. Seksuaaliterveys liitettiin vahvasti sukupuolitauteihin ja ehkäisyyn. Tyttöjen vastauksissa ilmeni myös laajempaa näkökulmaa, kuten ihmisen kehitys ja oman kehon tunteminen. Vastauksista puuttuivat kuitenkin täysin oikeus toteuttaa vapaasti ja vastuuntuntoisesti omaa seksuaalisuuttaan. (Laakso 2008, 26, 33.)

2.2 Seksuaalikasvatuksen toteutus

Seksuaalikasvatukseen kuuluu kolme eri tasoa: seksuaalivalistus, seksuaaliopetus ja seksuaalineuvonta. Nuorelle olisi parasta, jos hän saisi seksuaalikasvatusta kailta näiltä osa-alueilta pitkän ajan kuluessa. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 13.)

Seksuaalivalistus on seksuaalitietojen jakamista suurelle joukolle, esimerkiksi erilaisia kampanjoita ja seksuaalikasvatusmateriaalien jakamista. Esimerkiksi kaikki 16 vuotta täyttävät saavat kotiinsa lehden, jossa kerrotaan seksistä ja sukupuolitaudeista, kampanja tavoittaa siis joka vuosi yhden kokonaisen ikäluokan. Seksuaalivalistusta on myös julkinen keskustelu seksuaalisuudesta. Esimerkiksi yleisönosastokirjoitus seksuaalikasvatuksen tarpeellisuudesta on seksuaalivalistusta. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 13.)

Kolarin (2007) pro gradu -tutkielmassa selvitettiin nuorten (N=40) kokemuksia terveydenhoitajan toteuttamasta seksuaalikasvatuksesta. Kyselytutkimuksen mukaan nuoret olivat lähes yksimielisiä siitä, että terveydenhoitajan jakamat valistuslehtiset olivat hyödyllisiä ja tarpeellisia. Niiden etuna pidettiin sitä, että aiheeseen voi palata myöhemmin, kun asia kiinnostaa tai tulee ajankohtaiseksi. (Kolari 2007, 39.)

Seksuaaliopetus on ryhmälle, esimerkiksi koululuokalle jaettua tietoa seksuaalisuudesta. Opetukseen tulisi sisältyä reflektoinnin mahdollisuus. Seksuaaliopetuksen tulee pohjautua opetussuunnitelmaan, mutta toisaalta on huomioitava myös nuorten senhetkiset kysymykset ja pohdinnat. (Bildjuschkin & Ruuhilahti 2008,

16, 24.) Seksuaaliopetusta tulisi antaa läpi ihmisen elämän. Seksuaaliopetusta voidaan antaa kaikissa yhteyksissä, missä ollaan kiinnostuneita ihmisen hyvinvoinnista. Sitä voidaan antaa koulun lisäksi esimerkiksi seurakunnan kerhoissa ja urheiluharrastusten parissa. Koulun henkilökunnalle tulisi antaa säännöllisesti seksuaaliopetusta, jotta he taas voisivat opettaa lapsia ja nuoria hyväksymään oman seksuaalisuutensa. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 13.) Niemen (2001, 31) kyselytutkimuksessa peruskoulun yhdeksäsluokkalaisista (N=98) lähes kaikki olivat saaneet tietoa murrosiässä tapahtuvista muutoksista ala-asteella.

Ojalan ja Rintalan kyselytutkimuksen mukaan yli puolet kahdeksäsluokkalaisista (N=113) toivoi, että koulun seksuaaliopetus pidettäisiin sekaryhmissä. Oman opettajan pitämät tunnit olivat yhtä suosittuja kun ulkopuolistenkin luennoitsijoiden pitämät. (Ojala & Rintala 2007, 33.) Nuoret toivovat myös keskustelua yhdeksi seksuaalikasvatuksen opetusmenetelmäksi. Ryhmät saisivat mieluiten olla pieniä, jolloin hiljaisemmatkin uskaltaisivat puhua. (Laakso 2008, 41 – 42.)

Seksuaalineuvonta on henkilökohtaista apua ja tukea seksuaalisuudesta. Nuori voi saada sitä esimerkiksi kouluterveydenhoitajan vastaanotolla, mutta myös lehtien lääkäripalstoilla. Seksuaalineuvonta voi olla yleistä seksuaalitiedon saamista, mutta usein vastaanotolle hakeutumisen taustalla on seksuaalisuuteen liittyvä ongelma tai kysymys. Varsinkin nuorille seksuaalineuvontaan hakeutuminen voi olla hyvin vaikeaa, koska nuori pelkää olevansa erilainen kuin ikätoverinsa. (Bildjuschkin & Malmberg 2000, 14.)

Kolarin (2007) tutkimuksessa selvisi, että nuoret saivat seksuaalineuvontaa terveydenhoitajan määräaikaistarkastuksissa, mutta myös erikseen nuoren omasta aloitteesta. Seksuaalineuvonnan apuna saatettiin käyttää kirjallisia kyselylomakkeita, joiden pohjalta keskusteltiin aiheesta. (Kolari 2007, 37.)

Koulun seksuaalikasvatus 2000-luvun Suomessa -tutkimuksen mukaan seitsemäsluokkalaiset saivat eniten seksuaalikasvatusta terveystiedon opettajilta (67 %). Myös kouluterveydenhoitaja (30 %) ja tyttöjen liikunnan opettaja (27 %) antoivat paljon seksuaalikasvatusta. Vain 5 % vastanneista koki saaneensa seksuaalikasvatusta koululääkäriltä. (Kontula & Meriläinen 2007b, 44.)

Rantanen (2003) on tutkinut kuudesluokkalaisten (N= 116) seksuaalitietoja ja seksuaalikasvatusta. Kyselytutkimuksen mukaan varhaisnuoret tiesivät melko paljon seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Eniten tietoa seksuaalisuudesta oli saatu kouluterveydenhoitajalta (52 %), kun taas puolet varhaisnuorista vastasi, että omalta isältä ei ole saatu lainkaan tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Varhaisnuorista 43 % toivoo saavansa tietoja seksuaalisuudesta äidiltä, kun taas vain 26 % toivoo saavansa kuulla vastaavista asioista isältä. Yli puolet varhaisnuorista oli sitä mieltä, että seksuaalikasvatus on alkanut viidennellä luokalla ja 44 % oli kokenut, että se olikin hyvä ajankohta aloittaa seksuaalikasvatus. (Rantanen 2003, 2, 32 - 33.)

3 TUTKIMUSONGELMAT

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Uudenkaupungin peruskoulujen seitsemäsluokkalaisten oppilaiden seksuaaliterveystietoja ja heidän kokemuksiaan saamastaan seksuaalikasvatuksesta. Tutkimuksen tavoitteena oli antaa ajankoh- taista tietoa kouluterveydenhoitajille ja koulun henkilökunnalle seksuaalikasva- tuksen mahdollista kehittämistä varten.

Tutkimuksessa haettiin vastauksia seuraaviin tutkimusongelmiin:

1. Millaiset ovat nuorten seksuaalitiedot?
2. Mitä tietoa nuoret ovat saaneet seksuaalisuuteen liittyvistä asioista?
3. Mitä tietoa nuoret haluaisivat saada seksuaalisuuteen liittyvistä asioista?
4. Mistä tai keneltä nuoret ovat saaneet tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asi- oista?
5. Mistä tai keneltä nuoret haluaisivat saada tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista?

4 TUTKIMUKSEN EMPIIRINEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimusmenetelmän valinta ja kyselylomakkeen laadinta

Tämä tutkimus oli kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeella. Kyselyn etuna on tutkimusaineiston laajuus, jolloin tietoa voidaan saada monilta henkilöiltä monista eri asioista. Hyvin tehtyä kyselyä on helppo käsitellä ja analysoida. Kyselyn heikkoutena on, että vastaajien suhtautumista kyselyyn on vaikea arvioida ja kyselylomaketta täytettäessä voi syntyä väärinkäsityksiä. (Hirsjärvi 2005a, 184.)

Tämän tutkimuksen kyselylomakkeen kysymykset pohjautuivat teorian tietoon sekä aikaisempiin tutkimuksiin, mm. Rantanen 2003 ja Kontula & Meriläinen 2007. Opinnäytetyöntekijä on pyytänyt ja saanut luvan käyttää Rantasen (2003) tutkimuksen kyselylomaketta pohjana tämän tutkimuksen kyselylomakkeelle. Kysely muodostui kolmesta osa-alueesta. Ensimmäisessä osiossa (kysymykset 1 – 19) testattiin oppilaiden tietoja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Toisessa osiossa selvitettiin, kuinka paljon oppilaat ovat saaneet tietoa erilaisista seksuaalisuuteen liittyvistä asioista (kysymykset 20 – 38) ja kuinka paljon he haluaisivat saada näistä asioista tietoa (kysymykset 39 – 58). Lisäksi kysyttiin, mistä tai keneltä oppilaat ovat saaneet tietoja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista (kysymykset 59 – 71) ja mistä tai keneltä he haluaisivat saada tietoa lisää (kysymykset 72 – 84). Kyselyn kolmannessa osassa kartoitettiin oppilaiden taustatietoja (kysymykset 85 – 94).

Kyselyn kysymykset voidaan jakaa avoimiin ja suljettuihin kysymyksiin. Strukturoidut eli suljetut kysymykset antavat vastaajille valmiit vastausvaihtoehdot. Näitä on hyvä käyttää silloin, kun ei tiedetä, kiinnostaako vastaajia muotoilla omia vastauksia. Avoimet eli strukturoimattomat kysymykset ovat käytännöllisiä silloin, kun vastaajien tiedot asioista voivat poiketa suurestikin toisistaan, sekä silloin, kun halutaan selvittää vastaajan taustoja. (Krause & Kiikkala 1996, 112 – 113.) Kysymys voi olla myös avoimen ja strukturoidun kysymyksen välimuoto. Silloin

valmiiden vastausvaihtoehtojen jälkeen annetaan vastaajalle vielä tilaa omalle vastaukselle, joka voi olla sellainen, jota tutkija itse ei ole osannut ajatella. (Hirsjärvi 2005b, 188.)

Tässä kyselylomakkeessa käytettiin, avoimia, puoliavoimia ja suljettuja kysymyksiä. Kysymykset 1 – 19 olivat väittämiä, joihin oli kolme vastausvaihtoehtoa: oikein, väärin ja en tiedä. Vastausvaihtoehto en tiedä koettiin tarpeelliseksi, jotta asiasta tietämättömien vastaukset eivät vääristäisi kahta muuta vastausvaihtoehtoa. Kysymykset 20 – 58 mittasivat nuorten saamaa tietoa seksuaalisuudesta ja mistä he haluaisivat tietää vielä lisää. Vastausvaihtoehtoja oli neljä: en lainkaan, vähän, jonkin verran ja paljon. Neljään vaihtoehtoon päädyttiin sen vuoksi, että vastauksiin saadaan hieman eroavaisuuksia, mutta toisaalta nuorten on helppo vastata kyselyyn, kun ei ole liikaa vaihtoehtoja. Kysymys 58 on puoliavoin, jolloin nuoret saivat vastata vapaasti kysymyksen asettamissa rajoissa. Kysymykset 59 – 84 mittasivat sitä, mistä tai keneltä nuoret ovat saaneet tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista sekä mistä tai keneltä he haluaisivat saada vielä lisää tietoa. Vastausvaihtoehdot olivat samat kuin edeltävässäkin osiossa, eli en lainkaan, vähän, jonkin verran ja paljon. Kysymykset 71 ja 84 olivat kysymyksen 58 tapaan puoliavoimia, jolloin nuoret saivat tuoda uutta näkökulmaa tutkimukseen. Kysymykset 85 – 94 kartoittivat nuorten taustatietoja. Mukana oli sekä strukturoituja (esim. kysymys 85), puoliavoimia (esim. kysymys 88) ja avoimia (kysymys 94) kysymyksiä.

Kyselylomake tulee aina esitellä, jolloin selvitetään ohjeiden yksiselitteisyys, vastausvaihtoehtojen selkeys ja vastaamiseen kuluva aika (Heikkilä 2005, 61). Kyselylomake oli tarkoitus esitellä Viikaisten koulussa yhdellä luokalla, ennen varsinaista aineistonkeruuta ja korjata ilmenneet epäkohdat ennen varsinaista aineistonkeruuta. Ennakkosuunnitelmista poiketen kyselylomaketta ei esitellään kokonaisella luokalla, koska Viikaisten koulun rehtori koki sen työllistävän liikaa sekä oppilaita että henkilökuntaa. Opinnäytetyöntekijä testasi kyselylomakkeen lähipiirinsä viidellä noin 13-vuotiaalla nuorella, jotka antoivat palautteen suoraan opinnäytetyöntekijälle. Parannusehdotuksia ei tullut, joten kyselylomake pysyi alkuperäisenä.

4.2 Aineiston keruu

Tutkimuslupa anottiin kyselyyn osallistuvien koulujen rehtoreilta (Liite 1). Koska lapset eivät välttämättä pysty itse ilmaisemaan tahtoaan, heidän tutkimukseen osallistumisensa vaatii huoltajan tai muun laillisen edustajan luvan (Mäkinen 2006, 64). Tässä tutkimuksessa vastaajat olivat alaikäisiä, noin 13-vuotiaita, jonka vuoksi koulujen rehtoreille annettiin mahdollisuus lähettää oppilaiden vanhemmil-le opettajien kautta tiedote, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoitus, tavoitteet ja luottamuksellisuus (Liite 2). Lapsella on kuitenkin oikeus kieltäytyä osallistumasta tutkimukseen, vaikka olisikin saanut siihen luvan huoltajaltaan (Mäkinen 2006, 65), ja tämän vuoksi tässä tutkimuksessa opettajat muistuttivat nuoria, että vastaaminen on täysin vapaaehtoista. Tutkimusaineisto kerättiin syys-lokakuussa 2008 sekä Viikaisten koulun (N= 135) että Kalannin koulun (N=38) seitsemäsluokkalaisilta.

Kalannin koulussa kyselyyn vastasi yhteensä 31 oppilasta. Vastausprosentti Kalannin koulussa oli 82. Viikaisten koulussa kyselyyn vastasi 131 oppilasta, jolloin vastausprosentiksi muodostui 97. Kyselyyn osallistui yhteensä 162 uusikaupunkilaista seitsemäsluokkalaista ja kokonaisvastausprosentti oli 94.

Opinnäytetyöntekijä kirjoitti opettajille myös tiedotteen, jossa kerrottiin tutkimuksen taustasta ja tarkoituksesta, jotta he osasivat vastata oppilaiden mahdollisiin kysymyksiin (Liite 3). Koulujen rehtorit jakoivat kyselylomakkeet (Liite 4) opettajille, jotka jakoivat ne oppilaille täytettäväksi. Kyselylomakkeen etulehdessä oli vastaajille saatekirje, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoituksesta ja luottamuksellisuudesta. Kyselyyn vastattiin oppitunnin aikana ja sen täyttäminen vei aikaa noin 20 minuuttia. Opinnäytetyöntekijä haki täytetyt kyselyt koulujen rehtoreilta, jolloin vastaajien henkilöllisyys ei tullut opinnäytetyöntekijän tietoon missään vaiheessa.

4.3 Aineiston analyysi

Tutkimuksen ydinasia on kerätyn aineisto analyysi, tulkinta ja johtopäätösten tekeminen. Ensimmäiseksi kun aineisto saadaan takaisin, tarkistetaan, sisältyykö

siihen selviä virheitä ja puuttuuko tietoja. Jos ilmenee selviä puutteita, lomake voidaan hylätä. Toiseksi täydennetään tietoja ja tarvittaessa karhutaan vastaamattomia lomakkeita. Kolmanneksi aineisto järjestellään, jotta tiedot voidaan tallentaa ja analysoida. Aineisto voidaan koodata, jotta niitä on helpompi käsitellä. (Hirsjärvi 2005b, 209 – 210.)

Tässä tutkimuksessa tutkimusaineiston käsitteleminen aloitettiin lomakkeiden tietojen tarkistamisella. Yhtään lomaketta ei jouduttu kokonaan hylkäämään. Osa lomakkeista oli vajaasti täytetty, mutta niitäkään ei hylätty, koska suurimpaan osaan kysymyksistä oli vastattu. Seuraavaksi aineisto järjesteltiin eli lomakkeet numeroitiin. Tämä helpotti lomakkeiden käsittelemistä ja auttoi löytämään tietyn lomakkeen tarpeen vaatiessa.

Esivalmisteluiden jälkeen vastaukset syötettiin Microsoft Excel - taulukkolaskentaohjelmaan. Vastauksista muodostettiin havaintomatriisi, jonka avulla laskettiin frekvenssit ja prosentit. Vastauksista muodostettiin taulukoita ja kuvioita. Vastaukset esiteltiin sanallisesti ja prosenttilukuina. Vastaukset on myös esitetty frekvensseinä tutkimuksen lopussa (Liite 4).

Avoimet kysymykset analysoitiin laadullisin menetelmin eli sisällönanalyysillä. Sisällönanalyysillä tarkoitetaan tutkimusaineiston tiivistämistä niin, että tutkittavia ilmiöitä voidaan kuvailla lyhyesti ja yleistettävästi (Kyngäs & Vanhanen 1999, 4). Analysoinnin tarkoituksena on selkeyttää aineistoa ja tällä tavoin tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Aineisto pyritään tiivistämään ilman, että kadotaan sen sisältö, ja samalla pyritään luomaan hajanaisesta aineistosta selkeää ja mielenkiintoista. (Eskola & Suoranta 1999, 138, 152.) Induktiivisessa eli aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä aineisto pelkistetään, jonka jälkeen tiedot kirjataan mahdollisimman tarkkaan samoilla sanoilla kuin ilmaisu esiintyy aineistossa. (Latvala & Vanhanen-Nuutinen 2001, 26). Pelkistämisen jälkeen aineisto ryhmitellään, jolloin samaa tarkoittavat ilmaisut yhdistetään samaan kategoriaan (Cavanagh 1997, 10). Tässä tutkimuksessa oli vain yksi avoin kysymys, joka vaati sisällönanalyysin, eli kysymys 94. Vastaukset koottiin ensin yhteen, jonka jälkeen ne jaettiin neljään eri kategoriaan, koska kaikki saadut vastaukset jakaantuivat

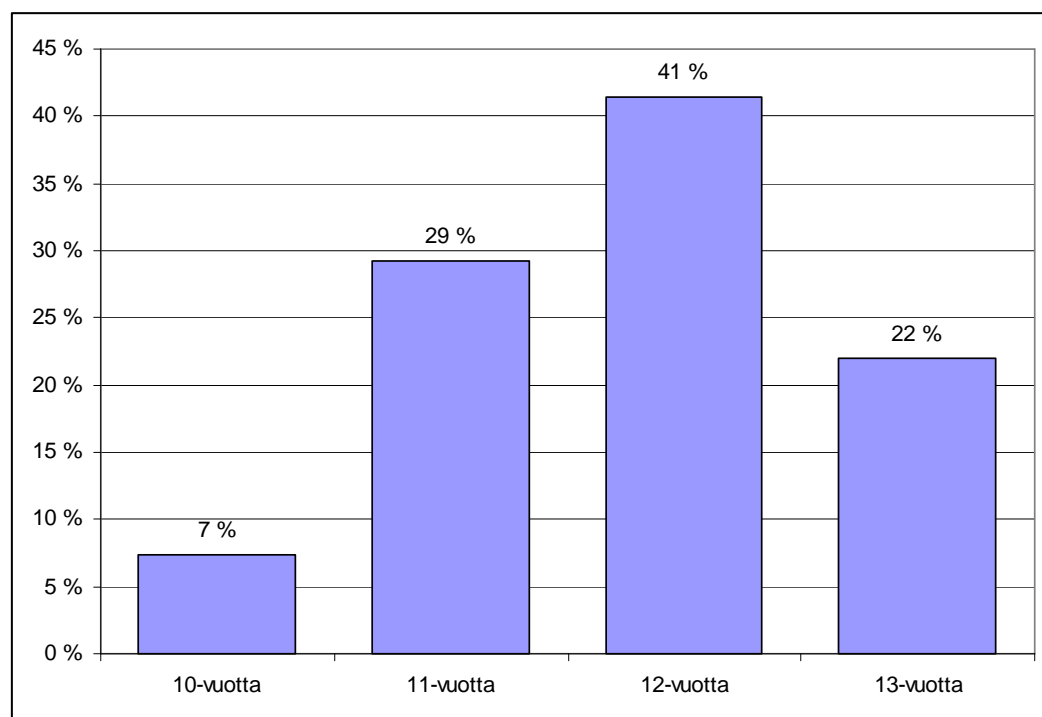
näiden mukaisesti. Tämän jälkeen vastauksista muodostettiin prosenttiluvut ja kaaviokuva.

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1 Kohdejoukon kuvaus

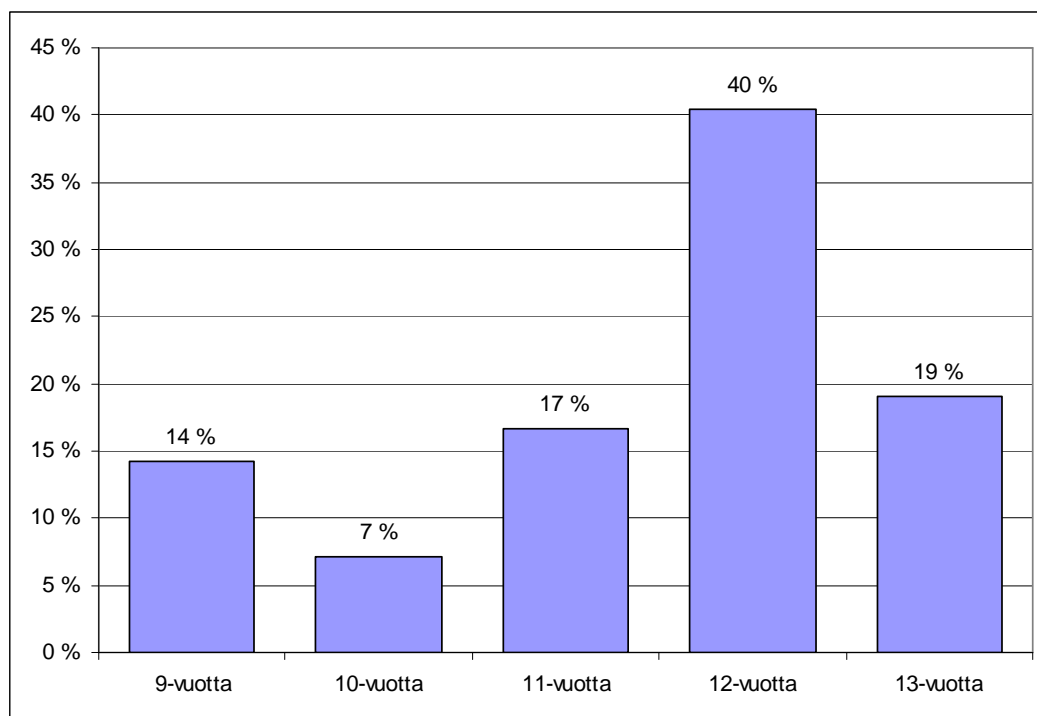
Vastaajat (n=162) olivat vuosina 1994 ja 1995 syntyneitä uusikaupunkilaisia seitsemäsluokkalaisia. Vastaushetkellä he olivat iältään 12 – 14 -vuotiaita. Vastaajista 48 % oli tyttöjä ja 52 % poikia. Nuorista 21 % ilmoitti seurustelevansa vastaushetkellä. Seurustelukumppanin iäksi vastaajat ilmoittivat 12 – 16 vuotta.

Tytöistä 61 % ilmoitti, että heillä ovat kuukautiset alkaneet. Yleisin alkamisikä oli 12 vuotta. (Kuvio 1.)

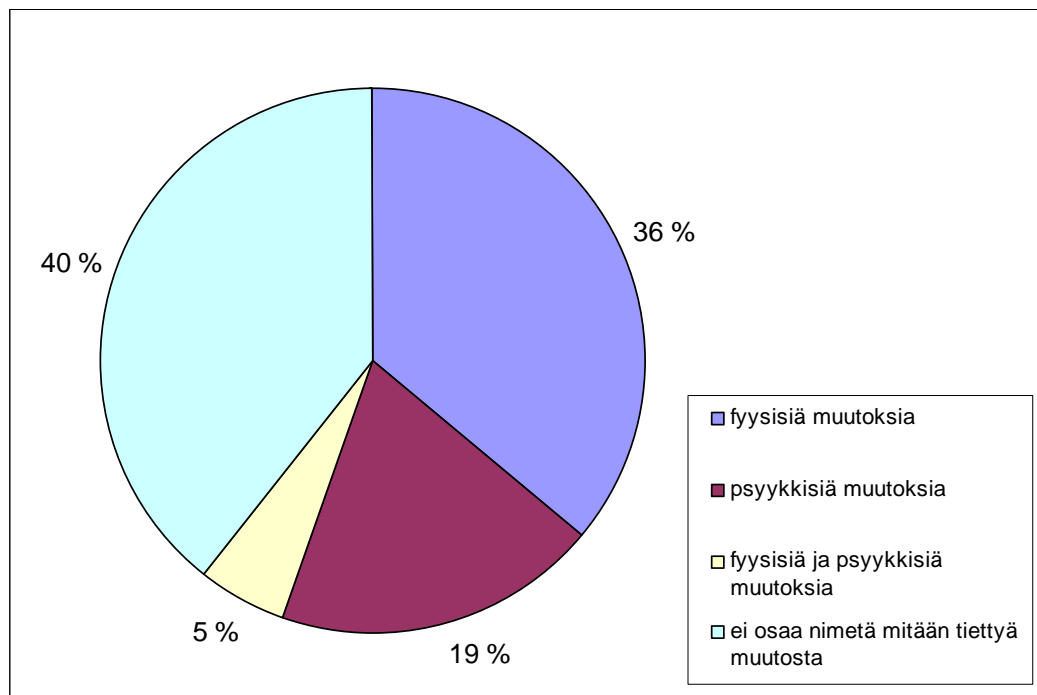
Kuvio 1. Tyttöjen kuukautisten alkamisajankohta.

Pojista 76 % ilmoitti, että heillä on ollut jo ensimmäinen siemensyöksy. Yleisin ajankohta oli 12-vuotiaana. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Poikien ensimmäisen siemensyöksyn ajankohta.

Vastaajista 83 % koki murrosikänsä alkaneen. Avoimessa kysymyksessä pyydettiin vastaajia kuvaamaan, mitä tuntemuksia nuoret olivat kokeneet siinä tapauksessa, että he olivat kokeneet murrosikänsä alkaneen. Vastaukset (n=94) jakautuivat selkeästi kahden teeman ympärille eli fyysisiin ja psyykkisiin muutoksiin, mutta osa vastaajista oli huomannut kummankinlaisia muutoksia. Koska suurin osa vastaajista ei ollut osannut nimetä mitään tiettyä muutosta, jaettiin vastaukset näiden perusteella neljään alaryhmään. Vastaajista 36 % oli huomannut fyysisiä muutoksia, kuten pituuskasvua, sukupuolielinten kasvua, finnejä ja äänenmurrosta. Vastaajista 19 % oli huomannut psyykkisiä muutoksia, kuten oman rauhan kaipuuta, läheisyyden kaipuuta, ihastumista ja mielialojen vaihteluita. Nuorista 5 % mainitsi sekä fyysisiä että psyykkisiä muutoksia. Nuorista 40 % ei osannut nimetä mitään tiettyä asiaa, josta olisi huomannut murrosiän alkaneen. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Nuorten kokemat murrosiän tuntemukset.

5.2 Nuorten seksuaalitietämys

Kyselylomakkeen ensimmäinen osa muodostui tietotestistä. Väittämiä oli yhteensä 19 ja vastausvaihtoehtoja oli kolme: oikein, väärin ja en tiedä.

Nuoret osasivat vastata melko hyvin tietotestin väittämiin. Lähes kaikki nuoret tiesivät, että murrosikä alkaa yleensä tytöillä aikaisemmin kuin pojilla. Eniten hajontaa vastauksissa aiheutti väittäminen seksuaalisuuden kehittymisen ajankohdasta, johon vajaa puolet vastasi, että seksuaalisuus alkaa kehittyä heti syntymästä, kun taas kolmannes oli vastannut, että tämä ei pidä paikkansa. Valtaosa nuorista tiesi, että kondomi on ehkäisyväline, ja enemmistö oli tietoinen, että sen ostamiseen ei ole säädetty 18-vuoden ikärajaa. Lähes kaikki seitsemäsluokkalaisten olivat tietoisia siitä, että Suomessa on laki, jonka mukaan aikuinen voi saada syytteen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, jos hän on seksuaalisessa kanssakäymisessä alle 16-vuotiaan kanssa. (Taulukko 1.)

Taulukko 1. Tietokysely nuorten seksuaalitiedoista

	Oikein %	Väärin %	En tiedä %
1. Murrosikä alkaa yleensä tytöillä aikaisemmin kuin pojilla. (n=162)	94	1	5
2. Murrosiän fyysiset muutokset tapahtuvat yleensä muutamassa päivässä. (n=162)	6	83	11
3. Kuukautiskierrolla tarkoitetaan aikaa kuukautisten alusta seuraavien kuukautisten alkuun. (n=160)	63	14	23
4. Poika voi saada nukkuessaan siemensyöksyn. (n=162)	98	1	1
5. Murrosikäisen ei tarvitse huolehtia hygieniastaan. (n=162)	3	96	1
6. Äänenmurros pojilla on epänormaalia. (n=162)	4	94	2
7. Itsetyydytys on yksi tapa tutustua omaan kehoon. (n=160)	77	7	16
8. Seksuaalisuus alkaa kehittyä heti syntymän jälkeen. (n=161)	43	30	27
9. On epänormaalia, jos tytön rinnat ovat keskenään hieman erikokoiset. (n=162)	15	68	17
10. Erektiolla tarkoitetaan peniksen jäykistymistä. (n=162)	87	1	12
11. Ensimmäisestä yhdynnästä ei voi tulla rasakaaksi. (n=161)	6	77	17
12. Kondomi on ehkäisyväline. (n=160)	98	1	1
13. Kondomin ostoikäraja on 18 vuotta. (n=161)	9	73	18
14. Murrosiässä mieliala pysyy aina samana. (n=161)	2	91	7
15. Murrosiässä nuori kaipaa joskus omaa aikaa. (n=161)	94	3	3
16. Murrosiässä kaverit ovat tärkeitä. (n=162)	91	6	3
17. Murrosiässä riidat vanhempien kanssa ovat harvinaisia. (n=161)	1	95	4
18. Toisia nuoria ei saa haukkua hänen seksuaalisuuttaan loukkaavasti. (n=160)	90	5	5
19. Suomessa on laki, jonka mukaan aikuinen voi saada syytteen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, jos hän on seksuaalisessa kanssakäymisessä alle 16-vuotiaan kanssa. (n=161)	92	2	6

5.3 Nuorten kokemukset seksuaalikasvatuksen sisällöstä

Kyselyn toinen osa muodostui nuorten saamista ja toivomasta seksuaalikasvatuksesta. Siinä nuorilta tiedusteltiin, mitä seksuaalisuuteen liittyvää tietoa nuoret ovat

saaneet ja mitä tietoa he haluaisivat vielä lisää, sekä mistä nuoret ovat tietonsa saaneet ja mistä he haluaisivat saada sitä lisää. Vastausvaihtoehtoja oli neljä; ei lainkaan, vähän, jonkin verran ja paljon.

Hieman yli puolet nuorista koki, että he olivat saaneet paljon tietoa hygienian hoidosta ja kolmannes oli sitä mieltä, että tietoa oli saatu jonkin verran. Puolet vastaajista oli saanut paljon tietoa pituuskasvusta, kun taas painon noususta oli saatu tietoa vain jonkin verran. Vähiten tietoa oli saatu homoseksuaalisuudesta, viidesosa nuorista ei ollut saanut siitä tietoa lainkaan ja vajaa puolet nuorista oli saanut siitä tietoa vain vähän. Avoimessa kysymyksessä nuoret haluaisivat tietää turvallisesta laihduttamisesta (n=1), ystävien merkityksestä (n=1) ja miksi toisia haukutaan (n=1). Myös pornografiasta haluttiin saada lisää tietoa (n=2). (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Nuorten saama tieto seksuaalisuuteen liittyvistä asioista

	En lain- kaan %	Vähän %	Jonkin verran %	Paljon %
20. kuukautisista (n=161)	4	19	49	28
21. siemensyöksyistä (n=160)	7	31	50	12
22. valkovuodosta (n=160)	14	35	40	11
23. erektiosta (n=160)	11	30	45	14
24. itsetyydytyksestä (n=161)	12	37	35	16
25. hygienian hoidosta (n=160)	1	7	29	63
26. karvojen kasvusta (n=161)	4	21	47	28
27. pituuskasvusta (n=161)	2	8	39	51
28. painon noususta (n=160)	4	12	53	31
29. sukupuolielinten muutoksista (n=159)	5	25	44	26
30. yhdynnästä (n=161)	5	28	45	22
31. raskauden ehkäisystä (n=160)	7	24	42	27
32. sukupuolitaudeista (n=160)	10	38	39	13
33. ihastumisesta (n=160)	6	15	35	44
34. seurustelusta (n=160)	5	20	42	33
35. vastuusta itsestä (n=160)	3	18	48	31
36. homoseksuaalisuudesta (n=160)	18	37	28	17
37. ystävydestä (n=160)	3	9	33	55
38. seksuaalisista oikeuksista (n=160)	9	34	39	18

Kyselyn mukaan neljäsosa nuorista ei haluaisi saada lainkaan tietoa kuukautisista ja siemensyöksyistä. Toisaalta kolmannes nuorista haluaisi paljon tietoa ihastumisesta ja seurustelusta. Kaikkein vähiten nuoret halusivat tietoa homoseksuaalisuu-

desta; lähes puolet ei haluaisi siitä tietoa lainkaan ja kolmannes vain vähän tietoa. (Taulukko 3.)

Taulukko 3. Nuorten toivoma tieto seksuaalisuuteen liittyvistä asioista

	En lain- kaan %	Vähän %	Jonkin verran %	Paljon %
39. kuukautisista (n=155)	26	43	24	7
40. siemensyöksyistä (n=156)	26	38	23	13
41. valkovuodosta (n=156)	24	41	26	9
42. erektiosta (n=156)	25	33	30	12
43. itsetyydytyksestä (n=156)	26	35	27	12
44. hygienian hoidosta (n=155)	17	24	31	28
45. karvojen kasvusta (n=154)	33	35	21	11
46. pituuskasvusta (n=156)	22	26	31	21
47. painon noususta (n=156)	20	31	30	19
48. sukupuolielinten muutoksista (n=155)	28	31	27	14
49. yhdynnästä (n=155)	16	31	30	23
50. raskauden ehkäisystä (n=156)	18	35	30	17
51. sukupuolitaudeista (n=153)	17	31	31	21
52. ihastumisesta (n=155)	19	21	33	27
53. seurustelusta (n=157)	16	20	34	30
54. vastuusta itsestä (n=154)	18	34	27	21
55. homoseksuaalisuudesta (n=153)	47	27	14	12
56. ystävydestä (n=154)	15	23	31	31
57. seksuaalisista oikeuksista (n=147)	22	30	30	18

5.4 Nuorten kokemukset seksuaalikasvatuksen toteutuksesta

Vajaa puolet nuorista oli saanut vähän tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista äidiltään ja neljännes jonkin verran. Vastaavasti puolet nuorista ei ollut saanut lainkaan tietoja isältään ja vajaa puolet oli saanut vain vähän tietoa. Eniten nuoret olivat saaneet tietoja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista kavereiltaan, sillä joka viides oli saanut paljon tietoja kavereilta. Vain muutama nuori oli saanut paljon tietoja opettajalta ja yli puolet oli saanut vähän tai jonkin verran tietoa. Neljännes nuorista vastasi, että ei ollut saanut lainkaan tietoja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista opettajalta. Avoimessa kysymyksessä nuoret mainitsivat, että he olivat saaneet tietoja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista enolta (n=1) tai tädiltä (n=1), sekä yleisistä keskusteluista (n=1). (Taulukko 4.)

Taulukko 4. Nuorten saaman seksuaalikasvatuksen lähde

	En lain- kaan %	Vähän %	Jonkin verran %	Paljon %
59. Äidiltä (n=155)	28	41	23	8
60. Isältä (n=154)	51	38	8	3
61. Sisaruksilta (n=151)	51	28	15	6
62. Kavereilta (n=153)	14	32	33	21
63. Internetistä (n=155)	29	26	22	23
64. Televisiosta (n=154)	18	39	29	14
65. Lehdistä (n=153)	27	35	23	15
66. Kirjoista (n=154)	39	35	18	8
67. Opaslehtisistä (n=151)	44	27	19	10
68. Kouluterveydenhoitajalta (n=153)	36	39	16	9
69. Koululääkäriltä (n=151)	60	27	8	5
70. Opettajalta (n=151)	23	30	32	15

Nuorilta kysyttiin, mistä tai keneltä he haluaisivat saada lisää tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Vajaa puolet vastaajista ei haluaisi lainkaan tietoa äidiltä ja yli puolet ei haluaisi saada tietoja isältään. Eniten nuoret haluaisivat kuulla seksuaalisuuteen liittyvistä asioista kavereiltaan, sillä kolmannes nuorista halusi saada tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista jonkin verran tai paljon kavereilta. Kolmannes nuorista haluaisi kuulla jonkin verran tai paljon tietoa opettajilta, mutta vajaa puolet vastaajista ei halunnut kuulla opettajilta lainkaan seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. (Taulukko 5.)

Taulukko 5. Nuorten toivoma seksuaalikasvatuksen lähde

	En lain- kaan %	Vähän %	Jonkin verran %	Paljon %
72. Äidiltä (n=152)	43	32	18	7
73. Isältä (n=154)	57	26	14	3
74. Sisaruksilta (n=151)	62	22	10	6
75. Kavereilta (n=153)	33	31	20	16
76. Internetistä (n=153)	41	28	14	17
77. Televisiosta (n=153)	43	27	17	13
78. Lehdistä (n=152)	46	29	13	12
79. Kirjoista (n=152)	48	32	10	10
80. Opaslehtisistä (n=153)	51	26	12	11
81. Kouluterveydenhoitajalta (n=150)	39	39	16	6
82. Koululääkäriltä (n=149)	47	36	12	5
83. Opettajalta (n=150)	43	28	17	12

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli kartoittaa Uudenkaupungin peruskoulujen seitsemäsluokkalaisten oppilaiden seksuaaliterveystietoja ja heidän kokemuksiaan saamastaan seksuaalikasvatuksesta. Tutkimuksen tavoitteena oli antaa ajankohtaista tietoa kouluterveydenhoitajille ja koulun henkilökunnalle seksuaalikasvatuksen mahdollista kehittämistä varten.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat kaikki uusikaupunkilaiset seitsemäsluokkalaiset Viikaisten koulusta ja Kalannin koulusta, yhteensä 173 oppilasta. Kalannin koulussa kyselyyn vastasi 31 oppilasta (N=38) ja vastausprosentti oli 82. Viikaisten koulussa kyselyyn vastasi 131 oppilasta (N=135), jolloin vastausprosentiksi muodostui 97. Kyselyyn vastasi yhteensä siis 162 oppilasta ja kokonaisvastausprosentiksi muodostui 94. Tämän perusteella voi sanoa, että tutkimus kattaa lähes kaikki uusikaupunkilaiset seitsemäsluokkalaiset.

6.1 Tulosten tarkastelu

Ensimmäisenä tutkimusongelmana oli, **millaiset ovat nuorten seksuaaliterveystiedot**. Tässä kohtaa kyselylomakkeessa oli 19 väittämää, jotka liittyivät nuorten seksuaaliterveystietoihin. Nuoret osasivat vastata väittämiin melko hyvin. Mielinkiintoista vastauksissa oli se, että poikiin liittyviin väittämiin olivat lähes kaikki osanneet vastata oikein, kun taas tyttöihin liittyvät väittämät tuntuivat olevan paljon vaikeampia. Valtaosa vastaajista tiesi, että poikien äänenmurros ei ole epänormaalia ja lähes kaikki tiesivät, että poika voi saada nukkuessaan siemensyöksyn. Kuitenkin vain 68 % vastaajista tiesi, että tyttöjen rintojen eriparisuus ei ole epänormaalia ja 63 % tiesi, että kuukautiskierrolla tarkoitetaan aikaa kuukautisten alusta seuraavien kuukautisten alkuun. Rantasen (2003) tutkimuksessa oli sama asia huomioitu. Vain reilu puolet varhaisnuorista (n=82) tiesi naisen hedelmällisimmäksi ajankohdaksi kuukautisten puolivälin, kun taas lähes kaikki olivat tienneet poikien äänen vaihtelun normaaliksi. (Rantanen 2003, 28.) Nuorista 90 % tiesi, että toisia nuoria ei saa nimitellä heidän seksuaalisuuttaan loukkaavasti. Opinnäytetyöntekijän mieleen kuitenkin tulee useita kertoja, kun on kuullut nuor-

ten nimittelevän toisia nuoria. Tässä lienee pätevän se, että teoriassa asia kyllä tiedetään, mutta käytännössä asia usein unohtuu.

Koulun seksuaalikasvatus 2000-luvun Suomessa -tutkimuksessa selvitettiin kahdeksaluokkalaisten nuorten (N=33 819) seksuaalitietämystä. Parhaiten nuoret tiesivät itsetyydytykseen ja ehkäisyyn liittyviä asioita. Vähiten nuoret tiesivät seksuaaliseen kanssakäymiseen liittyvistä asioista. (Kontula & Meriläinen 2007b, 62 – 64.) Myös tässä tutkimuksessa ilmeni, että nuoret tiesivät hyvin ehkäisyyn liittyvistä asioista. Myös itsetyydytykseen liittyvät asiat olivat melko hyvin tiedossa.

Toisena tutkimusongelmana oli, **mitä tietoa nuoret ovat saaneet seksuaalisuuteen liittyvistä asioista**. Nuorista yli puolet oli sitä mieltä, että he olivat saaneet paljon tietoa hygienian hoidosta, ystävydestä ja pituuskasvusta. Nämä ovat niitä seksuaalikasvatuksen aiheita, joita ensimmäisenä opetetaan nuorille, joten on selvää, että niistä on saatu paljon tietoa. Ojalan ja Rintalan (2007, 34) tekemässä tutkimuksessa selvisi, että kahdeksaluokkalaisista (N=113) lähes kolme neljästä oli saanut paljon tietoa murrosiästä ja lähes puolet oli saanut jonkin verran tietoa seurustelusta. Niemen (2001, 31) tutkimuksessa peruskoulun yhdeksäsluokkalaisista (N=98) lähes kaikki olivat saaneet tietoa murrosiässä tapahtuvista muutoksista ala-asteella. Myös Nykäsen ja Varjon (2005, 34) tekemässä tutkimuksessa lähes kaikki kuudesluokkalaiset (N=43) olivat saaneet riittävästi tietoa kehityksestä murrosiässä.

Kolmannen tutkimusongelman tarkoituksena oli selvittää, **mitä tietoa nuoret haluaisivat saada seksuaalisuuteen liittyvistä asioista**. Vastausten perusteella nuoret eivät halunneet saada kovinkaan paljoa tietoa mihinkään seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Vain noin kolmannes haluaisi paljon tietoa ystävydestä, seurustelusta ja hygienian hoidosta. Moni nuori voi olla epävarma, mitä ystävyteen ja seurusteluun kuuluu, ja siksi haluavat niistä tietoa. Myös oma ulkonäkö huolestuttaa monia nuoria ja siksi he varmasti haluavat lisää tietoa sen hoidosta. Rantasen (2003, 30 - 31) tutkimuksessa kuudesluokkalaiset halusivat eniten tietoa sukupuolielinten muutoksista, ihastumisesta ja seurustelusta. Ojalan ja Rintalan mukaan joka kymmenes kahdeksaluokkalaisista toivoi paljon lisää tietoa murrosiästä ja joka kolmas seurustelusta (Ojala & Rintala 2007, 34.). Nämä tulokset ovat melko

yhtenäisiä tämän tutkimuksen kanssa, koska murrosikään liittyvistä fyysisistä muutoksista ei haluta enää niin paljon tietoa, kun taas psyykkisiin ja sosiaalisiin muutoksiin liittyvistä asioista ollaan kiinnostuneita.

Tässä tutkimuksessa oli merkittävää, että lähes puolet nuorista ei halunnut minäkäänlaista tietoa homoseksuaalisuudesta. Nuoret voivat pitää asiaa niin vieraana tai pelottavana, että asiasta ei haluta edes saada tietoa. Nuori voi ajatella, että kun asiasta ei tiedä, sitä ei myöskään ole. Myös Rantanen (2003, 31) oli saanut hyvin samantapaisen tuloksen, jonka mukaan joka kolmas kuudesluokkalainen ei halunnut lainkaan tietoa homoseksuaalisuudesta.

Neljäs tutkimusongelma kartoitti, **mistä tai keneltä nuoret ovat saaneet tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista**. Vastausten perusteella noin viidennes oli saanut paljon tietoa kavereilta tai internetistä. On hyvä, että nuoret hankkivat tietoa itsenäisesti, mutta tiedon luotettavuus ja laatu eivät ole aina parhaita mahdollisia näissä lähteissä. Näistä lähteistä saatu tieto voi myös vääristää nuoren käsitystä terveestä seksuaalisuudesta. Ojalan ja Rintalan (2007) opinnäytetyössä nuorista vain harva oli saanut paljon tietoa internetistä ja kavereiltakin vasta kolmanneksi eniten. Rantasen tutkimuksessa joka toinen kuudesluokkalainen oli saanut seksuaalisuuteen liittyvää tietoa kouluterveydenhoitajalta (Rantanen 2003, 32), kun taas tässä tutkimuksessa joka kolmas ei ollut saanut lainkaan tietoa kouluterveydenhoitajalta.

Yllättävää oli, että vain 15 % nuorista koki, että he olivat saaneet paljon tietoa opettajalta. Kuitenkin opetussuunnitelman tarkoituksena on, että nuoret saavat tarvitsemansa tiedon opettajilta. Nykäsen ja Varjon kuudesluokkalaisille tekemässä kyselyssä joka kolmas oli saanut riittävästi tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista opettajalta (Nykänen & Varjo 2005, 35). Myös vanhempien antama seksuaalikasvatuksen vähyys yllätti, sillä kolmannes nuorista koki, että ei ollut saanut lainkaan seksuaalisuuteen liittyviä tietoja omalta äidiltään ja puolet ei ollut saanut lainkaan tietoja isältään. Nykäsen ja Varjon (2005, 35) tutkimuksessa joka neljäs ei ollut saanut lainkaan tietoja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista vanhemmiltaan. Ojalan ja Rintalan (2007, 31) tekemässä kyselyssä nuoret olivat eniten saaneet tietoa seksuaalisuudesta koulusta 39 % ja vanhemmilta 12 %. Tämä kertoo siitä,

että vielä nykyaikanakaan vanhempien ei ole helppo puhua lapsilleen seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Huomioitavaa on, että Nykäsen ja Varjon mukaan kuudesluokkalaisten vanhemmista kaikki olivat puhuneet lapsilleen murrosiästä ja itsetunnon kehittymisestä. Tosin puolet ei ollut puhunut lapselleen lainkaan yhdynnästä ja ehkäisystä. (Nykänen & Varjo 2005, 35.)

Viides tutkimusongelma selvitti, **mistä tai keneltä nuoret haluaisivat saada tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista**. Lähes puolet nuorista ei halunnut saada lainkaan seksuaalisuuteen liittyviä tietoja äidiltä tai isältä. Tämä osoittaa, että nuorten suhtautuminen omiin vanhempiinsa ei ole aivan mutkatonta. Opettajalta sentään joka kolmas nuori haluaisi saada seksuaalisuuteen liittyviä tietoja, mikä osoittaa, että opettajaan luotetaan jonkin verran seksuaalikasvattajana. Ojalan ja Rintalan (2007) tutkimuksessa selvisi, että kolmannes nuorista halusi saada eniten tietoa koulusta ja joka kymmenes omilta vanhemmiltaan.

Tämän tutkimuksen mukaan nuoret halusivat saada paljon tietoa vain internetistä ja kavereilta, kun taas Ojalan ja Rintalan (2007, 32) tutkimuksen mukaan nuoret eivät olleet kiinnostuneet paljoakaan internetistä seksuaalitiedon lähteenä. Myös terveydenhoitajan rooli seksuaalitiedon antajana oli ristiriitainen, sillä tässä tutkimuksessa vajaa puolet ei halunnut lainkaan saada seksuaalisuuteen liittyvää tietoa terveydenhoitajalta, kun taas Nykäsen ja Varjon mukaan reilusti yli puolet ja Rantasen mukaan kolme neljäsosaa kuudesluokkalaisista halusi saada seksuaalisuuteen liittyvää tietoa terveydenhoitajalta (Nykänen & Varjo 2005, 36; Rantanen 2003, 32). Ero voi selittyä sillä, että tässä opinnäytetyössä aineisto kerättiin syksyllä melko pian koulun alettua, jolloin uuden koulun terveydenhoitaja on ollut vielä täysin vieras, joten nuoret eivät kokeneet olevansa valmiita keskustelemaan hänen kanssaan seksuaalisuuteen liittyvistä asioista.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Kaikissa tutkimuksissa pyritään välttämään virheiden syntymistä. Tästä huolimatta tulosten luotettavuus ja pätevyys vaihtelevat. Tutkimuksen reliabelius määrittelee tutkimuksen kykyä antaa ei-sattumanvaraista tietoa. Tutkimuksen tulisikin olla toisen tutkijan toistettavissa. (Hirsjärvi 2005c, 216.) Reliabiliteettia heikentä-

vät erilaiset satunnaisvirheet, kuten otantavirheet sekä erilaiset mittaus- ja käsittelyvirheet (Heikkilä 2005, 187).

Mittarin reliabiliteettia voidaan parantaa kyselylomakkeen esitestauksella, hyvällä ohjeistuksella, aineiston kerääjien riittävällä tiedottamisella ja kohteesta johtuvien virhetekijöiden minimoimisella. Virhetekijöitä ovat esimerkiksi kiire, kysymysten paljous ja ymmärrettävyys sekä aineiston kokoamispaikka. (Vehviläinen-Julkunen & Paunonen 2006, 210.) Reliabiliteetin lisäämiseksi tämän tutkimuksen kyselylomake (Liite 4) esitestattiin opinnäytetyöntekijän lähipiiriin kuuluvilla viidellä noin 13-vuotiaalla nuorella, jotka antoivat suoran palautteen kyselylomakkeesta. Reliabiliteettia saattoi heikentää se, että opinnäytetyöntekijä tunsu entuudestaan esitestaajat. Kyselylomakkeessa oli selkeät vastausohjeet, jotta nuorten olisi mahdollisimman helppo vastata siihen. Tutkimuksessa huolehdittiin myös opettajien ohjauksesta tiedotteen muodossa (Liite 3). Tutkimuksessa pyrittiin minimoimaan virhetekijät mahdollisimman pieniksi. Kyselyyn vastattiin oppitunnin aikana ja siihen varattiin riittävästi aikaa, jotta vastaajille ei tulisi kiire vastaamisen kanssa. Vaikka kysymyksiä oli paljon, ne olivat helposti ymmärrettäviä ja nopeasti vastattavissa. Kyselylomakkeen huonona puolena oli sen osioiden samankaltaisuus. Nuorilla saattoi mennä sekaisin, mitä tietoa he ovat jo saaneet ja mitä he haluaisivat tietää lisää. Tätä sekaannusta pyrittiin vähentämään käyttämällä **lihavoitua** tärkeiden sanojen kohdalla. Tutkimustuloksiin saattoi vaikuttaa se, että aineisto kerättiin koulussa, jolloin nuorille voi tulla pelko siitä, että joku katsoo hänen vastauksensa, ja vastaa kysymyksiin tämän oletuksen perusteella.

Validiteetti eli pätevyys tarkoittaa tutkimuksen kykyä mitata juuri sitä, mitä oli tarkoituskin. Vaikka kyselylomake olisi tutkijan mielestä hyvä ja ymmärrettävä, voivat vastaajat käsittää kysymykset aivan eri tavalla, kuin tutkija on tarkoittanut. (Hirsjärvi 2005c, 216 - 217.) Tähän tutkimukseen käytettiin Rantasen (2003) kehittämää tutkimuslomaketta ja sitä muokattiin tähän tutkimukseen sopivammaksi. Kyselylomaketta muotoiltaessa huomioitiin myös muita seksuaalikasvatukseen liittyviä tutkimuksia ja kirjallisuutta. Koska kyselylomakkeessa oli sekä avoimia että suljettuja kysymyksiä, saatiin aiheesta kattavampi kuva. Avoimissa kysymyksissä vastaajilla oli mahdollista tuoda oma näkökulmansa tutkimukseen. Tämän tutkimuksen kyselylomake antoi vastaukset kaikkiin asetettuihin tutkimusongel-

miin. Kyselylomakkeen luokkia ei ole yhdistelty tuloksia tarkastellessa, vaan ne ovat pysyneet samoina kuin kyselylomakkeessakin. Toisaalta luokat ovat melko tulkinnanvaraisia. Varsinkin luokat vähän ja jonkin verran ovat melko epäluotettavat ja täysin riippuvaisia nuorten omista tulkinnoista.

Avoin kysymys 94 saattoi olla epäselvä nuorille, johtuen kysymyksen muotoilusta. Kysymys oli aseteltu jatkokysymykseksi kysymykseen 93, jossa nuorilta selvitetiin, onko heidän mielestään heidän murrosikänsä jo alkanut. Jatkokysymyksessä tiedusteltiin, mitä tuntemuksia he olivat huomanneet, kun heidän murrosikänsä oli alkanut. Moni oli vastannut ”en tiedä” tai ”en osaa sanoa”. Kysymykseen olisi mahdollisesti saatu parempia vastauksia, jos olisi kysytty muutoksia tuntemusten sijaan.

Tutkimuksen validiteetti voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen validiteettiin. Sisäiseen validiteettiin kuuluu se, että tutkimuksen tulokset johtuvat ainoastaan tutkimuksen asetelmasta. Tutkimustuloksiin ei saa vaikuttaa sekoittavat tekijät. (Vehviläinen-Julkunen & Paunonen 2006, 210 - 211.) Tässä tutkimuksessa aineiston sisäiseen validiteettiin pyrittiin vaikuttamaan sillä, että oppilaat vastasivat kyselyyn sen hetkisen tilanteensa mukaan. Tutkimuksen ulkoiseen validiteettiin kuuluu tutkimustulosten yleistettävyyden. Ulkoista validiteettia arvioidessa tulee huomioida, onko otos edustava ja edustaako se perusjoukkoa. (Vehviläinen-Julkunen & Paunonen 2006, 211.) Tässä tutkimuksessa mukaan otettiin Uudenkaupungin kunnan molemmat yläkoulut, Viikaisten koulu ja Kalannin koulu. Kokonaisvastausprosentiksi muodostui 94, joten tutkimustuloksia voidaan pitää melko luotettavana mitattaessa uusikaupunkilaisten seitsemäsluokkalaisten seksuaalitietämystä ja heidän saamaansa seksuaalikasvatusta.

Tutkimuksen luotettavuutta saattoi heikentää vastaajien ikä ja kysymysten aihe. Monille nuorille seksuaalisuus on arka aihe, jolloin nuori voi helposti liioitella tai vähätellä tuntemuksiaan. Luotettavuutta olisi voinut parantaa se, että opinnäytetyöntekijä olisi itse ollut paikalla keräämässä kyselylomakkeet, mutta tämä ei ollut ajallisesti mahdollista. Tutkimuksessa olisi tarvinnut kiinnittää enemmän huomiota teorian ja empirian välille, koska välillä teoria jää irralliseksi, kun sitä vertaakaan empiriaan.

6.3 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksen eettisiin perusteisiin kuuluu se, että tutkimukseen osallistuvat henkilöt tietävät tutkimuksen tarkoituksen. Heidän tulee tietää se, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja että heitä koskevat tiedot ovat luottamuksellisia; niitä ei luovuteta ulkopuolisille eikä tietoja käytetä muuhun tarkoitukseen. Lisäksi tutkimukseen osallistuneiden tulee tietää, että he osallistuvat tutkimukseen nimettömästi. (Tuomi 2007, 145 - 146.) Tässä tutkimuksessa huomioitiin kaikki nämä seikat. Kyselylomakkeen (Liite 4) alkuun liitettiin saatekirje vastaajille, jossa nämä seikat otettiin huomioon. Opettajille annetussa tiedotteessa (Liite 3) painotettiin sitä, että oppilaille on hyvä kertoa vastaamisen vapaaehtoisuudesta.

Tutkimusetiikan kannalta on erityisen tärkeää huomioida tutkijan ja tutkimusorganisaation välinen suhde. Molemmat osapuolet ovat vastuussa tulosten käyttämisestä, koska kaikkea tietoa ei voida käyttää hyväksi. Hoitotieteellisissä tutkimuksissa tuleekin hankkia lupa tutkimusorganisaation johdolta. (Vehviläinen-Julkunen 2006, 28.) Tähän tutkimukseen anottiin lupa koulujen rehtoreilta (Liite 1). Rehtoreiden vastuulle jäi se, kysyivätkö he oppilaiden vanhemmilta luvan, saiko oppilas osallistua kyselyyn. Opinnäytetyöntekijä teki rehtoreille valmiiksi tiedotteen vanhemmille jaettavaksi, jossa oli myös lupaosio (Liite 2). Jokainen oppilas sai kuitenkin itse ilmoittaa, jos ei halunnut osallistua kyselyyn. Tutkimusluvan myöntämisen jälkeen koulujen rehtorit hoitivat opettajille tiedottamisen. Opinnäytetyöntekijä kirjoitti opettajille myös tiedotteen (Liite 3), jossa kerrottiin tutkimuksen taustasta ja tarkoituksesta, jotta he osasivat vastata oppilaiden mahdollisiin kysymyksiin.

Erytisen tärkeää on tutkittavan ja tutkijan välinen suhde. Tutkittavalle tulee kertoa riittävästi tutkimuksesta, mutta ei kuitenkaan niin, että se vaikuttaisi tutkimustuloksiin. Tutkittavilla on oikeus tietää, mitä heille tehdään tai mitä tapahtuu, jos he ottavat osaa tutkimukseen. Tutkittavalle tulee myös tehdä selväksi, että tutkimustulokset käsitellään nimettömästi. (Vehviläinen-Julkunen 2006, 29 - 30.) Tässä tutkimuksessa kyselylomakkeeseen vastattiin nimettömästi. Opinnäytetyöntekijä ei myöskään nähnyt oppilaita, jotka vastasivat kyselyyn, joten vastaajien henkilöllisyys pysyy varmasti salassa. Kaikki kyselylomakkeessa olevat tiedot käsitel-

tiin luottamuksellisesti. Tietoja ei tulla käyttämään muuhun kuin tähän tutkimukseen.

Tutkimustuloksia julkaistessa tulee huomioida avoimuus ja rehellisyys. Kuitenkaan tutkittavan tietosuoja ei saa vaarantua eikä heitä saa tunnistaa raportista. (Vehviläinen-Julkunen 2006, 31.) Tässä tutkimuksessa kiinnitettiin erityistä huomiota tutkimustulosten rehelliseen raportointiin. Koska tutkimustulokset raportoitiin numeerisesti yhteenvetoina, on kenenkään mahdotonta tunnistaa yksittäisen henkilön vastauksia. Opinnäytetyön valmistuttua, kun kyselylomakkeita ei enää tarvittu, aineisto hävitettiin asianmukaisesti.

6.4 Jatkotutkimusaiheet

Tutkimusta tehtäessä nousi esille muutama jatkotutkimusaihe. Olisi mielenkiintoista tutkia, miten tämä tutkimus vaikuttaa koulun antamaan seksuaalikasvatukseen tulevaisuudessa. Jatkossa olisi mielenkiintoista tehdä uusi tutkimus siitä, miten kyselyyn vastanneet oppilaat kokevat saadun seksuaalikasvatuksen peruskoulun lopussa ja miten se on vaikuttanut heidän seksuaalikäyttäytymiseensä. Myös seitsemäsluokkalaisten nuorten vanhempien suhtautumista seksuaalikasvatukseen olisi hyvä kartoittaa.

LÄHTEET

Aalberg, V. & Siimes, M. 2007. Lapsesta aikuiseksi – nuoren kypsyminen naiseksi tai mieheksi. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Nemo.

Aho, T., Kotiranta-Ainamo, A., Pelander, A. & Rinkinen, T. 2008. Puhutaan seksuaalisuudesta – nuori vastaanotolla. Helsinki. Väestöliitto ry.

Bildjuschkin, K. & Malmberg, A. 2000. Kerro meille seksistä – Nuorten seksuaalikasvatus. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Bildjuschkin, K. & Ruuhilahti, S. 2008. Seksiä vaatteet päällä. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Cacciatore, R. 2005. Seksuaalisuus – etu vai haitta koulutyölle? Teoksessa Peltonen, H. & Kannas, L. Terveystieto tutuksi – ensiapua terveystiedon opettamiseen. Helsinki. Opetushallitus, 147 – 188.

Cacciatore, R. 2006. Lasten ja nuorten seksuaalisuus. Teoksessa Apter, D., Väisälä, L. & Kaimola, K. (toim.) Seksuaalisuus. Helsinki. Kustannus Oy Duodecim, 205 – 225.

Cacciatore, R. 2007. Huomenna pannaan pussauskoppiin. Helsinki. Werner Söderström Osakeyhtiö.

Cavanagh, S. 1997. Content analysis: concepts, methods and applications. Nurse Researcher 4, 5 – 16.

Eskola, J. & Suoranta, J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere. Vastapaino.

Heikkilä, T. 2005. Tilastollinen tutkimus. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Hirsjärvi, S. 2007a. Aineiston hankinnan suunnittelu. Teoksessa Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi, 172-185.

Hirsjärvi, S. 2007b. Tutkimustyyppit ja aineistonkeruun perusmenetelmät. Teoksessa Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi, 186-215.

Hirsjärvi, S. 2007c. Aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätökset. Teoksessa Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi, 216-225.

Ivanoff, P., Risku, A., Kitinoja, H., Vuori, A. & Palo, R. 2006. Hoidatko minua? Lapsen, nuoren ja perheen hoitotyö. Helsinki. Werner Söderström Osakeyhtiö.

Kansanterveyslaitos. 2006. Tartuntataudit Suomessa 2006. Kansanterveyslaitoksen julkaisuja 12 / 2007. Helsinki. Verkkojulkaisu. [Viitattu 16.5.2008] http://www.ktl.fi/portal/suomi/osastot/infe/julkaisut/tartuntataudit_suomessa_vuonna_2006/

Kansanterveyslaitos. 2007. Tartuntataudit Suomessa 2007. [Viitattu 16.5.2008] http://www.ktl.fi/portal/suomi/osastot/infe/julkaisut/tartuntataudit_suomessa_2007/

Katajamäki, E. 2005. Terveen lapsen ja nuoren kehitys, hoito ja ohjaus. Teoksessa Koistinen, P., Ruuskanen, S. & Surakka, T. (toim.) Lasten ja nuorten hoitotyön käsikirja. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi, 52 – 76.

Kolari, T. 2007. Nuorten kokemuksia kouluterveydenhoitajan toteuttamasta seksuaalikasvatuksesta. Pro gradu-tutkielma. Hoitotieteen laitos. Tampereen yliopisto.

Kontula, O. & Meriläinen, H. 2007a. Koulujen seksuaalikasvatus ja oppilaiden seksuaalitiedot parantuneet. Terveystieteen ja -hoitotieteen aikakauslehti 40 (6). Helsinki. Suomen terveydenhoitajaliitto STHL RY, 54 – 55.

Kontula, O. & Meriläinen, H. 2007b. Koulun seksuaalikasvatus 2000-luvun Suomessa. Helsinki. Väestöliitto.

Korteniemi-Poikela, E. & Cacciatore, R. 1999. Seksuaalisuuden portaat opetuspaketti peruskoulun 1. – 9. luokille. Helsinki. Opetushallitus.

Kosunen, E. 2000. Nuorten seksuaaliterveys. Teoksessa Kontula, O. & Lottes, I. Seksuaaliterveys Suomessa. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi, 270 – 281.

Kosunen, E. 2002. Seksuaalisuus. Teoksessa Terho, P., Ala-Laurila, E-L., Laakso, J., Krogius, H. & Pietikäinen, M. (toim.) Kouluterveydenhuolto. Helsinki. Kustannus Oy Duodecim, 127 – 137.

Krause, K. & Kiikkala, I. 1996. Hoitotieteellisen tutkimuksen peruskysymyksiä. Helsinki. Kirjayhtymä.

Kyngäs, H. & Vanhanen, L. 1999. Sisällön analyysi. Hoitotiede 11 (1), 3 – 12.

Laakso, S. 9.-luokkalisten nuorten toiveita ja ehdotuksia koulun seksuaaliopetuksesta. Pro gradu -tutkielma. Terveystieteiden laitos. Jyväskylän yliopisto.

Laine, H. & Uusitalo, U. 2003. Perhesuunnitteluneuvola seksuaalikasvattajana. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Latvala, E. & Vanhanen-Nuutinen, L. 2001. Laadullisen hoitotieteellisen tutkimuksen perusprosessi: Sisällönanalyysi. Teoksessa: Janhonen, S. & Nikkonen, M. (toim.) Laadulliset tutkimusmenetelmät hoitotieteessä. Helsinki. Werner Söderström Osakeyhtiö.

Lehtinen, I. & Lehtinen, T. 2007. Mikä mättää? Murrosiän muutokset kotona ja koulussa. Helsinki. Edita Prima Oy.

Leppänen R. 2005. Älä murjota murrosikä! Kuudesluokkalaisten käsityksiä murrosiästä. Pro gradu – tutkielma. Opettajankoulutuslaitos. Jyväskylän yliopisto.

Löppönen, T. 2006. Seksuaalikasvatus yläasteella. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Markkula, J., Luopa, P., Jokela, J., Sinkkonen, A. & Pietikäinen, M. 2007. Nuorten hyvinvointi Varsinais-Suomessa 1999 – 2007. Helsinki. Stakes. [Viitattu 2.5.2008] <http://info.stakes.fi/NR/rdonlyres/8E358D2B-B48E-4B85-A3C1-F902D1E6B9CD/0/vsuomi2007rap.pdf>

Myllyniemi, S. 2008. Mitä kuuluu? Nuorisobarometri 2008. Opetusministeriö. Verkkojulkaisu. [Viitattu 2.5.2009] <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2008/10/nuorisobarometri.html>

Mäkelä, S. 2005. Nuorten tietous ja käsitykset seksuaalisuudesta sekä terveydenhoitajalta saadut kokemukset seksuaalikasvatuksesta. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Niemi, S. 2001. Koulun seksuaalikasvatus nuorten kokemana. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Nurmi, P. 2005. Seksuaalisuuden kehitys ja sen tukeminen hoitotyössä. Teoksessa Koistinen, P., Ruuskanen, S. & Surakka, T. (toim.) Lasten ja nuorten hoitotyön käsikirja. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi, 77 – 92.

Nykänen, A-M. & Varjo, A. 2005. Kuudesluokkalaisten seksuaali- ja päihdekasvatus. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Ojala, J. & Rintala, K. 2007. Projektityö seksuaalisuudesta ja seksuaaliterveydestä 8. luokkalaisille. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Opetushallitus. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. Verkkojulkaisu. [Viitattu 15.5.2008] <http://www.oph.fi/SubPage.asp?path=1,17627,1558>

Rantanen, M. 2003. Varhaisnuorten seksuaalitetous ja seksuaalikasvatus. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Stakes. 2007a. Kouluterveys 2007 – kysely. [Viitattu 2.5.2008] <http://info.stakes.fi/kouluterveyskysely/FI/perustiedot/kt2007.htm>

Stakes. 2007b. Raskaudenkeskeytykset ja steriloinnit 2007. Tilastotiedote 27/2008. Verkkojulkaisu. [Viitattu 9.2.2009]
<http://www.stakes.fi/FI/Tilastot/Aiheittain/Lisaantyminen/raskaudenkeskeytykset/index.htm>

Tuomi, J. 2007 Tutki ja lue – Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Helsinki. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Uudenkaupungin kaupunki. 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004 sekä Uudenkaupungin kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma vuosiluokille 1 – 9. Koulutuslautakunta. Verkkojulkaisu [Viitattu 19.8.2008]
<http://uusikaupunki.fi/docs/pdf/opsin%20perusteet%20ja%20Uki%20290507.pdf>

Vehviläinen-Julkunen, K. 2006. Hoitotieteellisen tutkimuksen etiikka. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Helsinki. Werner Söderström Osakeyhtiö, 26 – 34.

Vehviläinen-Julkunen, K. & Paunonen, M. 2006. Kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Helsinki. Werner Söderström Osakeyhtiö, 206 – 214.

Väkiparta, J. 2001. Vanhemmat nuorten seksuaalikasvattajina. Opinnäytetyö. Satakunnan ammattikorkeakoulu.

Helena Virtanen
Peteksentie 300
23660 Kalanti as
puh. 040 865 3168

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS
20.8.2008
Viikaisten koulu
Rehtori Jussi Rantanen

ARVOISA REHTORI

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa Rauman sosiaali- ja terveystieteiden osastolla terveydenhoitajaksi. Opintoihini kuuluu opinnäytetyön tekeminen. Työni tarkoituksena on selvittää, millaiset ovat varhaisnuorten seksuaaliterveystiedot ja mistä seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista varhaisnuoret haluaisivat vielä lisää tietoa. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään, mistä ja keneltä varhaisnuoret ovat saaneet tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, ja mistä ja keneltä he haluaisivat saada lisätietoa. Tulosten avulla on mahdollista kehittää koulussa annettavaa seksuaalikasvatusta entistä paremmaksi.

Tutkimuksen aineisto kerätään kyselylomakkeella elo-syyskuussa 2008 kaikilta Uudenkaupungin 7. luokkalaisilta (N= 175). Tarkoituksena on, että kyselyyn vastataan ennalta sovittuna aikana oppituntin aikana. Kyselyyn vastaaminen kestää arviolta noin 20 minuuttia.

Kyselyyn vastaaminen on oppilaille vapaaehtoista, tutkittavat pysyvät koko tutkimuksen aikana nimettöminä ja saatuja tietoja käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Koska vastaajat ovat alaikäisiä, oppilaiden vanhemmille lähetetään ennen tutkimuksen suorittamista tiedote opettajien välityksellä. Tarvittaessa voin laatia tiedotteen myös opettajille annettavaksi.

Opinnäytetyöni ohjaajana toimii lehtori THM Elina Lahtinen, puh. (02) 620 3555.

Pyydän kohteliaimmin lupaa saada toteuttaa opinnäytetyöni kyselyn esitestaus yhdelle koulunne 7. luokalle sekä varsinainen kysely kaikille seitsemäsluokkalaisille.

Ystävällisin terveisin,

Helena Virtanen

Tutkimuslupa myönnetään
 ei myönnetä

Uudessakaupungissa _____.____.2008

Rehtori

Helena Virtanen
 Peteksentie 300
 23660 Kalanti as
 puh. 040 865 3168

TUTKIMUSLUPA-ANOMUS
 20.8.2008
 Kalannin koulu
 Rehtori Seppo Ryösä

ARVOISA REHTORI

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa Rauman sosiaali- ja terveystieteiden laitoksella terveydenhoitajaksi. Opintoihini kuuluu opinnäytetyön tekeminen. Työni tarkoituksena on selvittää, millaiset ovat varhaisnuorten seksuaaliterveystiedot ja mistä seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista varhaisnuoret haluaisivat vielä lisää tietoa. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään, mistä ja keneltä varhaisnuoret ovat saaneet tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, ja mistä ja keneltä he haluaisivat saada lisätietoa. Tulosten avulla on mahdollista kehittää koulussa annettavaa seksuaalikasvatusta entistä paremmaksi.

Tutkimuksen aineisto kerätään kyselylomakkeella elo-syyskuussa 2008 kaikilta Uudenkaupungin 7. luokkalaisilta (N= 175). Tarkoituksena on, että kyselyyn vastataan ennalta sovittuna aikana oppitunnin aikana. Kyselyyn vastaaminen kestää arviolta noin 20 minuuttia.

Kyselyyn vastaaminen on oppilaille vapaaehtoista, tutkittavat pysyvät koko tutkimuksen aikana nimettöminä ja saatuja tietoja käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti. Koska vastaajat ovat alaikäisiä, oppilaiden vanhemmille lähetetään ennen tutkimuksen suorittamista tiedote opettajien välityksellä. Tarvittaessa voin laatia tiedotteen myös opettajille annettavaksi.

Opinnäytetyöni ohjaajana toimii lehtori THM Elina Lahtinen, puh. (02) 620 3555.

Pyydän kohteliaimmin lupaa saada toteuttaa opinnäytetyöni varsinainen kysely koulunne kaikille seitsemäsluokkalaisille.

Ystävällisin terveisin,

Helena Virtanen

Tutkimuslupa myönnetään
 ei myönnetä

Uudessakaupungissa _____.____.2008

Rehtori

ARVOISAT VANHEMMAT!

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa Rauman sosiaali- ja terveystieteiden toimipisteessä terveydenhoitajaksi. Opintoihini kuuluu opinnäytetyön tekeminen. Työni aiheena on seitsemäsluokkalaisten tietämys seksuaalisuudesta ja heidän seksuaalikasvatus. Työni tarkoituksena on selvittää, millaiset ovat varhaisnuorten seksuaaliterveystiedot ja mistä seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista varhaisnuoret haluaisivat vielä lisää tietoa. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään, mistä ja keneltä varhaisnuoret ovat saaneet tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, ja mistä ja keneltä he haluaisivat saada lisätietoa. Tulosten avulla on mahdollista kehittää koulussa annettavaa seksuaalikasvatusta entistä paremmaksi.

Tutkimuksen aineisto kerätään elo-syyskuussa 2008. Kohdejoukkoon kuuluvat kaikki Uudenkaupungin seitsemäsluokkalaiset (N=175).

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kyselyyn vastataan nimettömästi, joten vastaajien henkilöllisyys ei tule tietoon missään vaiheessa tutkimusta. Kaikki vastaukset käsitellään ehdottoman luottamuksellisesti.

Tutkimukseen on saatu asianmukainen lupa koulun rehtorilta. Opinnäytetyötäni ohjaaja lehtori THM Elina Lahtinen.

Minuun voitte ottaa yhteyttä mahdollisissa kysymyksissänne.

Ystävällisin terveisin,
Helena Virtanen
040-8653168
helena.virtanen@student.samk.fi

Lapseni saa osallistua tutkimukseen.

Lapseni ei saa osallistua tutkimukseen.

Oppilaan nimi _____

Vanhemman allekirjoitus _____

Palauttakaa tiedotteen alaosa kouluun viikon sisällä!

Tiedoksi opettajille

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa Rauman sosiaali- ja terveysalan toimipisteessä terveydenhoitajaksi. Opintoihini kuuluu opinnäytetyön tekeminen. Työni tarkoituksena on selvittää, millaiset ovat varhaisnuorten seksuaaliterveystiedot ja mistä seksuaalisuuteen liittyvistä aiheista varhaisnuoret haluaisivat vielä lisää tietoa. Lisäksi tutkimuksessa selvitetään, mistä ja keneltä varhaisnuoret ovat saaneet tietoa seksuaalisuuteen liittyvistä asioista, ja mistä ja keneltä he haluaisivat saada lisätietoa.

Tutkimuksen aineisto kerätään kyselylomakkeella syyskuussa 2008 kaikilta Uudenkaupungin 7. luokkalaisilta (N= 175), eli sama kysely toteutetaan sekä Viikaisten että Kalannin koulussa. Kyselyyn vastataan rehtorin kanssa ennalta sovittuna aikana oppitunnin aikana. Kyselyyn vastaaminen kestää arviolta noin 20 minuuttia.

Oppilaille on hyvä kertoa ennen lomakkeen jakamista, että kyselyyn vastaaminen on täysin vapaaehtoista, mutta tietysti suotavaa. Oppilaat pysyvät koko tutkimuksen aikana nimettöinä ja heidän henkilöllisyytensä ei tule missään vaiheessa minun tietooni. Aiheesta huolimatta oppilaiden tulisi käsittää, että kyselyyn tulisi vastata asiallisesti ja rehellisesti, asiattomat lomakkeet karsitaan pois.

Yhteistyöterveisin, Helena Virtanen

Seitsemäsluokkalaisten seksuaaliterveystietämys ja seksuaalikasvatus

Hei Sinä seitsemäsluokkalainen!

Tämä kysely on osa opinnäytetyötäni, jonka aiheena on ”Seitsemäsluokkalaisten seksuaalikasvatus”. Kaikki mitä vastaat kyselyyn, pysyy ehdottoman salassa. Yhdenkään oppilaan henkilöllisyys ei tule missään vaiheessa opinnäytetyöntekijän tietoon. Mahdolliset otteet vastauksista esitetään anonymisti. Jotta tutkimukseni olisi mahdollisimman laadukas, on ehdottoman tärkeää, että Sinä vastaat kysymyksiin rehellisesti ja totuudenmukaisesti. Tutkimuksen tarkoituksena on antaa ajan-kohtaista tietoa seitsemäsluokkalaisten seksuaaliterveystiedoista ja mahdollisesti parantaa koulussa annettavaa seksuaalikasvatusta.

Kiitos vastauksistasi, ne ovat työni kannalta ehdottoman tärkeitä!

SEKSUAALITERVEYSTIEDOT

Ympyröi mielestäsi oikea väittämä.

	Oikein	Väärin	En tiedä
1. Murrosikä alkaa yleensä tytöillä aikaisemmin kuin pojilla. (n=162)	152	1	9
2. Murrosiän fyysiset muutokset tapahtuvat yleensä muutamassa päivässä. (n=162)	10	134	18
3. Kuukautiskierrolla tarkoitetaan aikaa kuukautisten alusta seuraavien kuukautisten alkuun. (n=160)	101	22	37
4. Poika voi saada nukkuessaan siemensyöksyn. (n=162)	158	2	2
5. Murrosikäisen ei tarvitse huolehtia hygieniastaan. (n=162)	4	156	2
6. Äänenmurros pojilla on epänormaalia. (n=162)	6	152	4
7. Itsetyydytys on yksi tapa tutustua omaan kehoon. (n=161)	124	11	25
8. Seksuaalisuus alkaa kehittyä heti syntymän jälkeen. (n=161)	69	49	43
9. On epänormaalia, jos tytön rinnat ovat	25	110	27

keskenään hieman erikokoiset. (n=162)

10. Erektiolla tarkoitetaan peniksen jäykistymistä. (n=162)	140	2	20
11. Ensimmäisestä yhdynnästä ei voi tulla raskaaksi. (n=161)	10	124	27
12. Kondomi on ehkäisyväline. (n=160)	158	1	1
13. Kondomin ostoikäraja on 18 vuotta. (n=161)	14	118	29
14. Murrosiässä mieliala pysyy aina samana. (n=161)	3	147	11
15. Murrosiässä nuori kaipaa joskus omaa aikaa. (n=161)	152	5	4
16. Murrosiässä kaverit ovat tärkeitä. (n=162)	147	10	4
17. Murrosiässä riidat vanhempien kanssa ovat harvinaisia. (n=161)	2	153	6
18. Toisia nuoria ei saa haukkua hänen seksuaalisuuttaan loukkaavasti. (n=160)	144	8	8
19. Suomessa on laki, jonka mukaan aikuinen voi saada syytteen seksuaalisesta hyväksikäytöstä, jos hän on seksuaalisessa kanssakäymisessä alle 16-vuotiaan kanssa. (n=161)	148	3	10

SEKSUAALIKASVATUS

Kuinka paljon tietoa **olet saanut** seuraavista seksuaalisuuteen liittyvistä asioista?

Ympyröi sopivin vaihtoehto.

	En lainkaan	Vähän	Jonkin verran	Paljon
20. kuukautisista (n=161)	7	30	79	45
21. siemensyöksyistä (n=160)	11	50	80	19
22. valkovuodosta (n=160)	23	55	64	18
23. erektiosta (n=160)	17	48	73	22
24. itsetyydytyksestä (n=161)	19	59	57	26
25. hygienian hoidosta (n=160)	2	11	46	101
26. karvojen kasvusta (n=161)	6	34	76	45
27. pituuskasvusta (n=161)	3	13	63	82

28. painon noususta (n=160)	7	20	84	49
29. sukupuolielinten muutoksista (n=159)	8	40	69	42
30. yhdynnästä (n=161)	8	46	72	35
31. raskauden ehkäisystä (n=160)	12	38	67	43
32. sukupuolitaudeista (n=160)	16	61	63	21
33. ihastumisesta (n=160)	10	24	56	70
34. seurustelusta (n=160)	8	32	67	53
35. vastuusta itsestä (n=160)	5	28	77	50
36. homoseksuaalisuudesta (n=160)	28	60	44	28
37. ystävydestä (n=160)	5	15	53	87
38. seksuaalisista oikeuksista (n=160)	15	54	62	29

Kuinka paljon tietoa **haluaisit saada** seuraavista seksuaalisuuteen liittyvistä asioista?

Ympyröi sopivin vaihtoehto.

	En lainkaan	Vähän	Jonkin verran	Paljon
39. kuukautisista (n=155)	40	67	37	11
40. siemensyöksyistä (n=156)	40	59	37	20
41. valkovuodosta (n=156)	38	63	41	14
42. erektiosta (n=156)	39	52	46	19
43. itsetyydytyksestä (n=156)	41	54	42	19
44. hygienian hoidosta (n=155)	27	37	48	43
45. karvojen kasvusta (n=154)	51	53	33	17
46. pituuskasvusta (n=156)	34	41	49	32
47. painon noususta (n=156)	31	48	47	30
48. sukupuolielinten muutoksista (n=155)	44	48	42	21
49. yhdynnästä (n=155)	25	48	46	36
50. raskauden ehkäisystä (n=156)	28	55	47	26
51. sukupuolitaudeista (n=153)	25	48	48	32
52. ihastumisesta (n=155)	30	32	51	42
53. seurustelusta (n=157)	26	31	53	47
54. vastuusta itsestä (n=154)	27	52	42	33

55. homoseksuaalisuudesta (n=153)	72	42	21	18
56. ystävyydestä (n=154)	23	35	48	48
57. seksuaalisista oikeuksista (n=147)	33	44	44	26
58. muusta, mistä?				

Kuinka paljon tietoa **olet saanut** seksuaalisuuteen liittyvistä asioista?

Ympyröi sopivin vaihtoehto.

	En lainkaan	Vähän	Jonkin verran	Paljon
59. Äidiltä (n=155)	43	64	35	13
60. Isältä (n=154)	79	59	12	4
61. Sisaruksilta (n=151)	77	42	23	9
62. Kavereilta (n=153)	22	49	50	32
63. Internetistä (n=155)	45	40	34	36
64. Televisiosta (n=154)	28	60	44	22
65. Lehdistä (n=153)	41	54	35	23
66. Kirjoista (n=154)	60	54	28	12
67. Opaslehtisistä (n=151)	67	41	28	15
68. Kouluterveydenhoitajalta (n=153)	55	60	25	13
69. Koululääkäriltä (n=151)	91	41	12	7
70. Opettajalta (n=151)	34	46	48	23
71. Muualta, mistä				

Kuinka paljon tietoa **haluaisit saada** seksuaalisuuteen liittyvistä asioista?

Ympyröi sopivin vaihtoehto.

	En lainkaan	Vähän	Jonkin verran	Paljon
72. Äidiltä (n=152)	66	49	27	10
73. Isältä (n=154)	87	40	22	5
74. Sisaruksilta (n=151)	93	33	15	10
75. Kavereilta (n=153)	51	47	31	24
76. Internetistä (n=153)	63	42	22	26

77. Televisiosta (n=153)	65	42	26	20
78. Lehdistä (n=152)	70	44	20	18
79. Kirjoista (n=152)	73	48	16	15
80. Opaslehtisistä (n=153)	78	40	18	17
81. Kouluterveydenhoitajalta (n=150)	58	58	24	10
82. Koululääkäriltä (n=149)	70	53	18	8
83. Opettajalta (n=150)	64	42	25	19
84. Muualta, mistä				

TAUSTATIEDOT

Vastaa kysymyksiin **ympyröimällä** oikea vaihtoehto tai **kirjoita** vastaus sille varatulle viivalle.

85. Sukupuoleni on

1. tyttö	75
2. poika	80

86. Minä vuonna olet syntynyt?

1. 1994	14
2. 1995	141

87. Seurusteletko jonkun kanssa tällä hetkellä?

1. kyllä	32
2. en	122

88. Jos seurustelet, minkä ikäinen seurustelukumppanisi on?

1. 12 vuotta tai alle	2
2. 13 vuotta	15
3. 14 vuotta tai yli	14

Seuraavat kaksi kysymystä on tarkoitettu tytöille (pojat voivat siirtyä kysymykseen 91):

89. Ovatko kuukautisesi jo alkaneet?

1. kyllä	42
2. ei	27

90. Minkä ikäinen olit, kun kuukautisesi alkoivat?

1. 10 vuotta	3
2. 11 vuotta	12
3. 12 vuotta	17
4. 13 vuotta	9

Seuraavat kaksi kysymystä on tarkoitettu pojille (tytöt voivat siirtyä kysymykseen 93):

91. Onko sinulla ollut jo ensimmäinen siemensyöksy?

1. kyllä	62
2. ei	20

92. Minkä ikäinen olit, kun sinulla oli ensimmäinen siemensyöksy?

1. 10 vuotta tai alle	10
2. 11 vuotta	7
3. 12 vuotta	17
4. 13 vuotta	8

93. Koetko, että murrosikäsi on jo alkanut?

1. kyllä	121
2. ei	25

94. Jos vastasit kyllä edelliseen kysymykseen, mitä tunteuksia olet kokenut?

PALJON KIITOKSIA VASTAUKSISTASI !